

VLAAMS PARLEMENT

vergadering **C203 – LEE32**
zittingsjaar 2009-2010

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening
en Onroerend Erfgoed

van 28 april 2010

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de aanleg van nieuwe golfterreinen in Vlaanderen	3
Vraag om uitleg van de heer Lode Ceyskens tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de opname van constructies in het vergunningenregister	6
Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het parkbos in Gent	
Vraag om uitleg van de heer Filip Watteuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het parkbos in Gent	10
Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de interpretatie en toepassing van artikel 1.2 en artikel 4.2.6, §3 van het decreet Grond- en Pandenbeleid	14
Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de toepassing van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen	16
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het Herinneringspark 2014-2018	18
Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de eventuele bedreiging van de erkenning van Brugge als werelderfgoed	
Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de erkenningen als UNESCO-werelderfgoed in Vlaanderen	21
Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de rol van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) in de inventarisatie	28

■

Waarnemend voorzitter: de heer Lode Ceyskens**Vraag om uitleg van mevrouw Michèle Hostekint tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de aanleg van nieuwe golfterreinen in Vlaanderen**

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Voorzitter, minister, collega's, mijn vraag is geïnspireerd door de berichten over de aanleg van een nieuw golfterrein in Knokke.

De Vlaamse Regering heeft in 2006 zelf de bijkomende nood aan nieuwe golfterreinen aangekaart. Hierbij ging bijzondere aandacht naar de zogenaamde 'ecogolfterreinen': terreinen beheerd volgens de best beschikbare technieken om de meest milieu- en natuurvriendelijke resultaten te bereiken. De toenmalige minister van Ruimtelijke Ordening verwelkomde in dit verband het 'Golf en Milieu'-programma van de Vlaamse Vereniging voor Golf (VVG), geïnspireerd op een Europees concept.

De oproep voor bijkomende golfterreinen in Vlaanderen werd alvast warm onthaald in Knokke, waar al jaren grootse plannen bestonden voor een tweede golfterrein. Die plannen waren altijd al zeer omstreden. Het eerste deel van het megaproject bestaat uit een nieuwe golfbaan, een stadsbos van 44 hectare en een luxehotel met 350 kamers en congresfaciliteiten. Het zou worden ingeplant in de agrarische poldergrond ten zuiden van het centrum. Op die wijze zou fors worden ingegrepen in het polder- en duinenlandschap en het broze ecologische evenwicht worden verstoord. Om die reden zijn in het voorbije decennium trouwens verschillende alternatieve locaties begraven.

Ik las in de krant – en ik niet alleen – dat burgemeester Lippens publiek maakte, naar het schijnt op de vastgoedbeurs in Cannes, dat Knokke er een tweede golfterrein en ook tweeduizend luxehotelkamers bij zou krijgen. Het project zou al in de loop van volgend jaar af moeten zijn.

Het is niet verwonderlijk dat hierop heel wat verontwaardiging ontstond, onder meer bij de milieubeweging en de landbouwers. Niet het idee dat er naast de bestaande golfbaan in Knokke van de gerenommeerde Royal Zoute Golf Club, gereserveerd voor ervaren golfers en hermetisch afgesloten voor gewone mensen, een nieuwe golfcourt zou komen, wekt verontwaardiging, maar wel het concept en de inplanting van het nieuwe golfterrein, waar naast de golfbaan ook in een zessterrenhotelinfrastructuur wordt voorzien.

De Morgen van 17 maart 2010 bericht zelfs dat "verblijfsrecreatie in natuurgebied mag als er een golfterrein in de buurt is". Daardoor zou de mogelijkheid bestaan dat de geplande hotelinfrastructuur in ecologisch waardevolle poldergrond mag worden gebouwd. De aanleg van een golfterrein is met andere woorden cruciaal om hotelinfrastructuur in de polders te mogen optrekken.

De aankondiging van de aanleg van een tweede golfterrein in Knokke – waarvoor de plan-MER-procedure nog loopt – heeft de discussie over de aanleg van nieuwe golfterreinen in Vlaanderen alvast opnieuw gevoed. Er bestaat immers een consensus dat de aanleg van nieuwe golfterreinen aan een aantal voorwaarden moeten worden gekoppeld. Zo moeten de bijkomende golfterreinen er vooral op gericht zijn om de golfsport te democratiseren. Ook zouden de plannen zich moeten houden aan het concept van ecogolf, waarbij terreinen worden beheerd volgens de beste beschikbare technieken om de meest milieu- en natuurvriendelijke resultaten te bereiken. Tevens zouden de randvoorwaarden qua toegankelijkheid, zoals voorzien in het Vlaams Golfmemorandum, waarbij de zones waar er niet wordt gegolft maximaal toegankelijk moeten zijn voor het grote publiek, moeten worden gerespecteerd.

Minister, wat is uw standpunt over de aanleg van nieuwe golfterreinen in Vlaanderen? Bent u van oordeel dat de plannen moeten overeenstemmen met wat voorop was gesteld in

navolging van het Vlaams Golfmemorandum op het vlak van toegankelijkheid en het streven naar ecogolfterreinen? In welke fase zitten de huidige plannen voor de aanleg van nieuwe golfterreinen in Vlaanderen? Bent u van mening dat nieuwe golfterreinen en bijbehorende hotelaccommodatie in ecologisch waardevol gebied kunnen worden gerealiseerd? Had u reeds overleg of zult u overleggen met de minister van Leefmilieu en Natuur om afspraken te maken over de globale ecologische voorwaarden en gevolgen van de projecten voor nieuwe golfterreinen in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, collega's, het kader voor nieuwe golfterreinen is vandaag onder meer het Golfmemorandum, maar ik denk dat er eigenlijk drie elementen zijn namelijk het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en de twee opeenvolgende Golfmemoranda die er zijn geweest.

Het Golfmemorandum I dateert al van 2003 en bepaalt en verfijnt de ontwikkelingsmogelijkheden voor de inplanting van de golfterreinen uit het Ruimtelijk Structuurplan. In het tweede Golfmemorandum – ik denk dat u daarnaar verwijst – van 2006, is ook de procedure voor nieuwe initiatieven op Vlaams niveau uitgetekend. In die nieuwe procedure is ook in een technische werkgroep Golf voorzien, die de projecten toetst aan de vastgelegde criteria en die aan de Vlaamse Regering een advies uitbrengt.

Vorig jaar is dat geheel aangevuld door een specifiek afwegingskader voor de inplanting van verblijfsrecreatie op golfterreinen. De vorige regering keurde dat goed op 29 mei 2009. Die aanvulling bepaalt dat de verblijfsrecreatie – in de praktijk gaat het over golfhotels – kan worden overwogen als een onderdeel van een golfterrein dat is gelegen in een stedelijk gebied of een stedelijk netwerk. De verblijfsrecreatie als onderdeel van een golfterrein kan daarnaast ook nog worden overwogen als het aansluit bij een woonkern, maar de schaal van het hotel moet aansluiten bij de schaal van de woonkern.

Het tweede Golfmemorandum bepaalt dat nieuwe golfterreinen niet kunnen worden aangelegd in kwetsbare gebieden, met uitzondering van parkgebieden. Het is dan ook logischerwijze onmogelijk om daar golfhotels te bouwen. Onder meer natuurgebieden ressorteren onder de kwetsbare gebieden. De beleidskaders die ik zopas heb vermeld – het RSV, de twee Golfmemoranda en de aanvulling – zijn vandaag het kader voor plannen, zoals bijvoorbeeld de nieuwe golfterreinen in Knokke. Dat betekent dat het project van Knokke in de technische werkgroep is getoetst aan de criteria van het tweede Golfmemorandum. De werkgroep heeft een gunstig advies gegeven voor het project.

– *De heer Bart Martens treedt als voorzitter op.*

Op dit ogenblik doorloopt het project nu ook een milieubeoordeling via de opmaak van een plan-MER. Het streven naar toegankelijkheid en de toepassing van de principes van ecogolf zijn opgenomen in de reeds vermelde beleidskaders. De projecten worden hieraan getoetst. Deze aspecten komen aan bod in de verschillende fases van de besluitvorming in de Vlaamse Regering. In Knokke gaat het over een drie keer 9-holes terrein, dat meer geschikt is voor beginnende golfers en recreanten dan een 18-holes terrein.

De principes van ecogolf worden op twee manieren getoetst. Enerzijds is er de golfsector zelf, die het ecogolf-label uitreikt. Het label is gebaseerd op een sterrenstelsel, zoals dat bekend is voor hotels. De initiatiefnemers in Knokke hebben zich formeel geëngageerd dat ze het ecogolf-label zullen halen. Anderzijds passen we voor golfterreinen vanuit Ruimtelijke Ordening zo veel mogelijk de overdruk natuurverweving toe. In natuurverwevingsgebieden is het beleid gericht op de ruimtelijke ondersteuning van de verweving tussen de recreatiefunctie en de functie natuurbehoud. Dat houdt ruimtelijke voorwaarden in voor de instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de aanwezige en gewenste natuurwaarden.

De recreatieve functie en de functie natuurbehoud zijn nevensgeschikt; die functies mogen elkaar daar niet verdringen. In de natuurverwevingsgebieden zijn de stimulerende maatregelen van het decreet Natuurbehoud van toepassing.

Voor de realisatie van nieuwe 18-holes golfterreinen, komt eerst Damme aan de beurt. Het betreft de uitbreiding van een bestaand terrein. Het ontwerp-GRUP (Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan) heeft net het openbaar onderzoek doorlopen en werd afgerond op 26 april 2010. Het is een onderdeel van het afbakeningsplan voor het regionaalstedelijk gebied Brugge. Een tweede terrein is in Beveren. Daar gaat het over de uitbreiding van een bestaande golfschool tot een 9-holes golfterrein in de zeehaven. Er wordt een plenaire vergadering over het voorontwerp gepland eind april.

Voor Knokke, Schilde, Sint-Gillis-Waas en Sterrebeek is er een plan-MER in opmaak. Dan is er ook Mol Postel. Het betreft de uitbreiding van een bestaand terrein. De opmaak van een plan-MER is in voorbereiding. In Bree heeft de technische werkgroep golf het dossier geadviseerd en overgemaakt aan de Vlaamse Regering. Voor de volledigheid vermeld ik nog dat de projecten voor nieuwe terreinen in Lommel en Nevele nog niet zijn ingediend bij de technische werkgroep golf.

Ik heb in mijn antwoord op uw eerste vraag het kader geschetst. Nieuwe golfterreinen en golfhotels kunnen niet in de kwetsbare gebieden, met uitzondering van parkgebieden. Voor ecologisch waardevolle gebieden die niet ressorteren onder kwetsbare gebieden gelden er randvoorwaarden.

Ik denk dat de Vlaamse overheid over een duidelijk beleidskader beschikt voor de golfterreinen. Ik heb niet de bedoeling om hierover overleg op te starten met de collega's in de regering. Een aanpassing is niet noodzakelijk. De laatste aanpassing is gebeurd net voor de start van deze regering. Voor wat Knokke betreft, zullen we eerst de resultaten van het plan-MER bekijken, alvorens daar dieper op in te gaan.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Minister, ik onthoud dat er geen golfterreinen en bijgevolg geen hotelaccommodaties kunnen komen in kwetsbare gebieden. Wat in de berichtgeving werd gezegd, klopt dus niet. Er werd gesteld dat een hotel in waardevol poldergebied kan worden gebouwd als er een golfterrein in de buurt is.

Minister, ik heb u horen zeggen dat de commissie het dossier van Knokke heeft getoetst aan de criteria van het Golfmemorandum, dat er bijgevolg een gunstig advies is verleend, en dat het niet gaat over kwetsbaar gebied.

Minister Philippe Muylers: Ik weet niet of het terrein in Knokke onder kwetsbaar gebied valt. Ik weet wel dat het getoetst is aan de voorwaarden, en dat dit in het advies staat. Onder de ruimtelijk kwetsbare gebieden wordt verstaan: groengebieden, natuurgebieden, natuurgebieden met wetenschappelijke waarde, natuurreservaten, natuurontwikkelingsgebieden, bosgebieden, valleigebieden, brongebieden, agrarische gebieden met ecologische waarde of belang, agrarische gebieden met bijzondere waarde, grote eenheden natuur in ontwikkeling en de ermee vergelijkbare gebieden aangeduid op de plannen van aanleg, alsook de beschermde duingebieden en voor het duingebied belangrijke landbouwgebieden. Dat is de opsomming, maar of Knokke daaronder valt als kwetsbaar gebied, daarop moet ik antwoorden dat dat waarschijnlijk niet het geval is, aangezien er een positief advies is.

Mevrouw Michèle Hostekint: Dat was feitelijk mijn vraag. Er wordt gesteld dat het zou worden ingeplant in waardevol poldergebied. Valt Knokke daar dan niet onder, of valt het poldergebied niet onder die kwetsbare gebieden?

Minister Philippe Muylers: Afleidend uit de bepalingen, moet ik tot de conclusie komen dat het waardevol poldergebied waarschijnlijk geen kwetsbaar gebied is.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

De heer Lode Ceysens: Voorzitter, ik heb een aanvullende vraag bij de discussie over het kwetsbaar gebied. Ik meen me te herinneren dat in het Golfmemorandum specifiek voor een aantal sites ook werd ingeschreven dat het niet zou kunnen indien het gebied herbevestigd zou worden als agrarisch gebied. Er zouden aanslagen kunnen zijn op grote aaneengesloten agrarische gebieden. Ik zou de minister dan ook heel uitdrukkelijk willen vragen om naast de sportieve afweging of een golfterrein al dan niet wenselijk is, zeker en vast ook, zoals werd afgesproken in het Golfmemorandum, heel duidelijk de afbakening onverkort voort te zetten. We zouden het Golfmemorandum voor een stuk mismeeisteren indien we in bepaalde gebieden afbakeningsprocessen ‘on hold’ zetten en om eerst onze golfterreinen te realiseren en achteraf de rest van het buitengebied af te bakenen.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Voorzitter, minister, ik heb een korte informatieve vraag. Er zouden ook golfterreinen worden aangelegd in voormalige militaire gebieden, bijvoorbeeld in Olen-Westerlo, maar ik hoor u die niet opsommen in uw overzicht. Betekent dat dat ze nog niet bij de technische werkgroep zijn of daar niet komen?

Minister Philippe Muylers: De dossiers over de 18-holes golfterreinen die nu in behandeling zijn, werden mijns inziens allemaal opgesomd. Het zou raar zijn indien we er een vergeten zijn, maar dat kan natuurlijk altijd. Als het niet werd opgesomd, wil dat inderdaad zeggen dat het nog niet ter bespreking voorligt.

Mijnheer Ceysens, ik heb een opsomming gegeven van de kwetsbare gebieden. Ik heb van bij het begin gezegd dat het kader dat in het memorandum staat, het kader is waarmee ik wil werken. Een van de andere elementen dat uitsluitend afwegingscriterium is, zijn effectief de herbevestigde agrarische gebieden en de agrarische gebieden aangeduid via de GRUP's. Ik houd me aan dat kader, ik hol het memorandum niet uit, ik houd me aan het kader dat werd opgemaakt in het tweede memorandum en in de aanvullingen die later zijn gebeurd, en aan wat in het RSV staat.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Mevrouw Michèle Hostekint: Minister, ik blijf bij mijn eerste vraag, maar als ik het goed begrijp, valt waardevol poldergebied niet onder kwetsbare gebieden, en dat verbaast me ten zeerste.

De voorzitter: Minister, misschien kan de aanvullende informatie over het juiste statuut in de ruimtelijke uitvoeringsplannen, de gewestplannen en de plannen van aanleg van dit gebied ons later bezorgd worden?

Minister Philippe Muylers: We zullen dit bekijken in de gewestplanzonering en het aanvullen. Ik kan het alleen afleiden, want anders hadden we geen gunstig advies kunnen krijgen. Ofwel werd er een fout gemaakt, maar dat is bij mijn weten niet het geval.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Lode Ceysens tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de opname van constructies in het vergunningenregister

De voorzitter: De heer Ceysens heeft het woord.

De heer Lode Ceysens: Voorzitter, minister, inzake het opnemen van vergund geachte constructies in het vergunningenregister is er in het verleden heel vaak onduidelijkheid geweest, vooral over de rechten die hieruit voortvloeien. Het gewest heeft altijd gesteld dat dit maar een technisch instrument was en dat er geen rechten uit gegenereerd kunnen worden, maar er is altijd discussie over blijven bestaan, vandaar ook dat reeds bij decreet van 4 juni

2003 het Vlaams Parlement een wettelijk vermoeden van vergunning heeft ingevoerd en dat er werd bepaald dat iedere constructie waarvan bewezen is dat ze gebouwd werd na 1962 en voor de eerste invoering van het gewestplan, diende te worden opgenomen in het vergunningenregister als hebbende een vermoeden van vergunning. De bewijslast lag bij de burger, maar de overheid moest het bewijs leveren indien ze beweerde dat er geen vergunning aanwezig was.

Aangezien dit zogenaamde bewijs van het tegendeel volgens mij door de stedenbouwkundige inspectie herhaaldelijk werd misbruikt en verkeerd geïnterpreteerd, hebben we hier in het kader van de invoering van de het nieuwe decreet Ruimtelijke Ordening vanaf 1 september 2009 de regels met betrekking tot het bewijs vanwege de overheid strenger gemaakt. De overheid moet namelijk bewijzen dat er een bezwaarschrift werd ingediend binnen de periode van 5 jaar na het bouwen van de constructie of dat er een proces-verbaal werd opgesteld in die tijd.

Niettegenstaande de duidelijke regels van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening zijn er heel wat gemeentebesturen die niet overgaan tot opname van deze woningen in het vergunningenregister, aangezien zij daarover foutief geadviseerd worden door de stedenbouwkundige inspectie. Thans heeft de rechtbank van eerste aanleg te Tongeren een principieel vonnis geveld met betrekking tot de opname van een onroerend goed in het vergunningenregister met de kwalificatie dat deze woning beschikt over het wettelijke vermoeden van een vergunning. De gemeente As werd veroordeeld tot opname van deze woning op straffe van een dwangsom van 125 euro per dag: een uitspraak die duidelijk maakt dat ook de rechtbank vindt dat de opname in het register rechten genereert voor burgers, en dat is net wat destijds door de stedenbouwkundige inspectie werd bestreden.

Minister, welke instructies geeft u via uw Agentschap Ruimte en Erfgoed en uw Agentschap Inspectie aan lokale besturen over de toepassing van de opname van vermoedelijk vergunde constructies? Welke rechten kan de burger putten uit een opname in het vergunningenregister? Zult u het gemeentebestuur van As vergoeden voor de gerechtskosten die het maakte op basis van een door uw diensten aangebrachte motivatie? Zult u uw instructies aan lokale besturen wijzigen nu dit vonnis duidelijk maakt dat een opname in het vergunningenregister wel degelijk rechten genereert?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Dit is een heel juridische en technische vraag.

Ik begin met een toelichting bij artikel 4.2.14 van de Vlaamse Codex. Dat artikel gaat over het weerlegbaar vermoeden van vergunning voor constructies die werden gebouwd na 22 april 1962, maar voor de eerste inwerkingtreding van het gewestplan. Het is in eerste instantie aan de eigenaar van de constructie om te bewijzen, met welk middel ook, elk rechtens toegelaten bewijsmiddel, dat de constructie in het toepassingsgebied van artikel 4.2.14 valt. De eigenaar moet dus bewijzen dat zijn constructie bestaat, maar ook dat ze werd gebouwd na 22 april 1962 en voor de eerste inwerkingtreding van het gewestplan.

Voor deze constructies geldt het weerlegbaar vermoeden van vergunning. Indien de eigenaar dat bewijst, dan is er een weerlegbaar vermoeden van vergunning. Aan de overheid wordt de mogelijkheid geboden om een tegenbewijs van het vergund karakter te geven. Dat kan enkel geleverd worden door een proces-verbaal of een niet-anoniem bezwaarschrift opgesteld binnen de 5 jaar na het bouwen van de constructie.

Overeenkomstig artikel 4.2.14, paragraaf 2 van de codex, kan dit tegenbewijs echter niet meer geleverd worden eens de constructie meer dan 1 jaar is opgenomen in het vergunningenregister. Uit de tekst van artikel 4.2.14, paragraaf 2, blijkt dat deze bepaling enkel het tegenbewijs van het vergund karakter betreft en niet het bewijs van het vallen onder het toepassingsgebied.

Het bestaand karakter van de constructie en de datum van de oprichting blijven dus principieel te bewijzen door de eigenaar, ongeacht wanneer de constructie als vergund geacht is opgenomen in het vergunningenregister.

De overheid kan bijgevolg strikt juridisch te allen tijde het tegenbewijs leveren voor wat het toepassingsgebied betreft, en dit met de middelen rechtens. Enkel indien de eigenaar het bewijs kan leveren van de datum van oprichting van de constructie en dus van het feit dat de bepaling over het vermoeden van vergunning van toepassing is, is de overheid beperkt om het tegenbewijs van het vergund karakter te leveren.

De overheid zal het tegenbewijs van het vergund karakter enkel nog kunnen leveren door een proces-verbaal of een niet-anoniem bezwaarschrift opgesteld binnen de 5 jaar na het bouwen van de constructie en kan dit tegenbewijs voor constructies gelegen in niet-kwetsbaar gebied, niet meer leveren als de constructie meer dan 1 jaar is opgenomen in het vergunningenregister.

De gewijzigde regels bieden wel meer rechtszekerheid door de striktere omschrijving van de toegelaten bewijsmiddelen voor het leveren van het tegenbewijs van het vergund karakter. De gewijzigde regels bieden ook meer rechtszekerheid door de gevolgen die aan de opname gedurende meer dan 1 jaar worden gehecht. Op die manier moet het betreffende artikel strikt juridisch gelezen worden. Dat zijn ook de instructies die ik aan de agentschappen geef over de toepassing van dit artikel.

Indien we dit nu in alle redelijkheid bekijken, dan zullen de gevallen waarin een tegenbewijs van het toepassingsgebied achteraf nog wordt aangebracht, mijns inziens beperkt zijn. De gemeentelijke overheid heeft namelijk bij de opmaak en de aanvulling van het vergunningenregister een actieve onderzoeksplicht. Dit betekent dat indien de gemeente een gebouw opneemt in haar vergunningenregister, zij eerst zal moeten onderzoeken of het gebouw werkelijk dateert van de betreffende periode en bijgevolg valt onder het toepassingsgebied en of het vergund karakter niet wordt tegengesproken door een proces-verbaal of een bezwaarschrift.

Ook bij een aanvraag tot stedenbouwkundige vergunning heeft de overheid de plicht deze elementen te onderzoeken. De agentschappen op Vlaams niveau kunnen natuurlijk in dit onderzoek een ondersteunende rol spelen en een bron betekenen van bijkomende informatie in de gevallen waar de gemeente dit wenst.

Ik ben van mening dat indien de gemeenten hun werk goed doen en hun verantwoordelijkheid op het vlak van behoorlijk bestuur nemen, hierover geen grote problemen te verwachten zijn.

Wat betreft de rechten die een opname in het vergunningenregister met zich meebrengen, moet een onderscheid gemaakt worden tussen de situatie voor en de situatie na de inwerkingtreding van de codex. De rechtbank van eerste aanleg van Tongeren moest zich uitspreken over een vraag tot opname in het vergunningenregister daterend van voor de inwerkingtreding van de codex. Volgens vaste rechtspraak van de Raad van State had de vermelding in het vergunningenregister, met inbegrip van de opname 'als vergund geacht', een louter declaratoir karakter, waaruit volgt dat een al dan niet vermelding in het vergunningenregister, de rechtstoestand van de betrokken eigendom niet vermag te wijzigen. Volkomen gelijklopend oordeelde het Hof van Cassatie dat een vermoeden bestaat onafhankelijk van en voorafgaand aan de vermelding ervan in het vergunningenregister. De vermelding in het vergunningenregister was bijgevolg helemaal niet constitutief of rechtscheppend.

Zoals toegelicht heeft de codex het weerlegbare vermoeden van vergunning voor constructies gebouwd na 1962, maar vóór de eerste inwerkingtreding van het gewestplan op een aantal punten bijgesteld. Zo stelt artikel 4.2.14, paragraaf 2 dat voor constructies die niet gelegen zijn in ruimtelijk kwetsbaar gebied het tegenbewijs niet meer kan worden geleverd als de constructie 1 jaar als vergund geacht opgenomen is in het vergunningenregister. 1 september

2009 geldt daar als mogelijke startdatum voor de termijn van 1 jaar. Dus kan het vergunningenregister pas vanaf 1 september 2009 rechtscheppend worden genoemd. Dat rechtscheppend karakter is relatief, aangezien de codex slechts betrekking heeft op het tegenbewijs van het vergund karakter. Dat heb ik juist begrijpelijk uitgelegd. Dat lijkt me vrij duidelijk.

Dit rechtscheppend karakter is de reden waarom de codex vanaf de datum van 1 september voorziet in een betekening van een weigering tot opname als vergund geacht aan de eigenaar en in de mogelijkheid tot betwisting van deze weigering bij de nieuwe Raad voor Vergunningenbetwistingen.

Wat uw derde vraag betreft, zie ik niet in waarom de Vlaamse administratie zou instaan voor de betaling van de gerechtskosten. De visie van de betrokken diensten over het vermoeden en de opname in het vergunningenregister werd volledig gedeeld door zowel het Hof van Cassatie als de Raad van State zodat bezwaarlijk een foutief handelen kan worden aangewreven. Het is evenmin de schuld van deze diensten dat de decreetgever de regelgeving hangende het geschil heeft gewijzigd en hierdoor het eindresultaat heeft beïnvloed. De rechtbank heeft zich gebaseerd op de codex die al van kracht was op het moment van de uitspraak, maar nog niet van kracht was toen het geschil begon. Ik zie niet in dat wij zouden moeten tussenkomen.

Wat betreft uw vierde vraag, kan ik u zeggen dat zoals toegelicht de wijziging van een louter declaratoir karakter naar een relatief rechtscheppend karakter gepaard gaat met een verplichting tot betekening van een weigering tot opname. Bovendien is er nu de mogelijkheid tot het instellen van beroep bij de Raad voor Vergunningenbetwistingen. Ik ga ervan uit dat zowel de belanghebbenden als de overheid van deze nieuwe procedure gebruik zullen maken. Het Agentschap Ruimte en Erfgoed zal dan ook in die zin adviseren indien zijn ondersteuning gevraagd wordt bij de opmaak van het register.

De heer Lode Ceyskens: Dank u, minister, voor uw uitvoerig en duidelijk antwoord. Ik concludeer dat in de toekomst iedereen die kan aantonen dat zijn gebouw is opgericht voor de opmaak van de gewestplannen, naar het gemeentebestuur kan stappen. Er zullen heel weinig constructies zijn waarvan het gemeentebestuur kan aantonen dat er binnen de 5 jaar een pv is opgemaakt of een officiële klacht is geweest. U zegt dat het geldt vanaf 1 september 2009. Als ik goed geluisterd heb, is het eigenlijk pas vanaf 2010, want ten vroegste dan kan men 1 jaar ingeschreven zijn in dit vergunningenregister op basis van de nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Het is belangrijk dat al onze gemeentebesturen op dat vlak goed geïnformeerd zijn. Ik vraag me af of dat op dit moment het geval is. Ik roep op dat de diensten eens kijken hoe ze de gemeentebesturen correct kunnen instrueren. Het onderzoek dat de gemeente moet voeren, is eigenlijk zeer kort, inderdaad. Als ze een aanvraag krijgt van iemand die de bewijzen aanbrengt dat zijn constructie is opgericht voor de gewestplannen, moet de gemeente heel simpel kijken of er binnen de 5 jaar een pv is opgemaakt of een officiële klacht is binnengekomen.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Dirk Peeters: Minister, het was een juridische aangelegenheid. Ik dank u voor uw antwoord. Als iemand na 1962 en voor de inwerkingtreding van het gewestplan gebouwd heeft en er geen klacht of pv is, maar er onvergunde verbouwingen gebeurd zijn, wat dan?

Minister Philippe Muylers: Dat gaf ik als voorbeeld om de vaststellingen van de heer Ceyskens te relativiseren. Als er verbouwingen zijn gebeurd, moesten die worden vergund en geldt het vermoeden niet meer.

Ik denk dat er zelfs nog weinig gevallen zullen zijn. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om de wetgeving te kennen en toe te passen.

De heer Lode Ceysens: Bij het goedkeuren van het decreet Ruimtelijke Ordening hebben we destijds duidelijk afgesproken dat we daar verder in willen gaan en dat het ook de taak van het gewest is om ondersteunend te werken voor de gemeentebesturen op dat vlak. Ik heb ook begrepen dat u die intentie had.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Veli Yüksel tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het parkbos in Gent

Vraag om uitleg van de heer Filip Watteeuw tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over het parkbos in Gent

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, het parkbos in Gent kent een lange ontstaansgeschiedenis. Ik breng even enkele data in herinnering voor de collega's die het dossier niet van dichtbij hebben gevolgd. De plannen om een recreatieve groenpool tussen Gent en De Pinte te realiseren, dateren van 1995. Het parkbos bestaat uit drie boskernen tussen De Pinte, Nazareth, Sint-Martens-Latem en Gent. 300 hectare tussen Gent en De Pinte zou worden gerealiseerd als parkbos, 500 hectare als duurzame landbouwgrond en er zou een bufferbos komen naast de E17.

De betrokkenheid van Vlaanderen bij die zaak dateert van 2005 met het besluit van 16 december 2005 van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'afbakening grootstedelijk gebied Gent'. Ook in dat jaar heeft de Vlaamse Regering het licht op groen gezet voor de onteigening van gronden indien aankopen in der minne niet snel genoeg kunnen gebeuren. In 2007 is de gouverneur van Oost-Vlaanderen aangeduid als coördinator om dat project in goede banen te leiden. In 2008 is er ook een samenwerkingsovereenkomst groenpool parkbos gesloten voor de feitelijke realisatie van het parkbos. Er is ook een projectbureau parkbos aangesteld om de praktische zaken te regelen.

De timing om het parkbos te realiseren is 2012. De wandelaars zouden in 2012 in het parkbos terecht moeten kunnen. Op 17 maart 2010 heeft de Raad van State een deel van het GRUP vernietigd, namelijk het deelproject 6C.

Minister, wat zijn de gevolgen van het arrest van de Raad van State voor de realisatie van het parkbos? De vernietiging gaat over deelproject 6C, maar betekent dat ook dat de andere delen van het parkbos in het gedrang komen? Wat betekent het arrest voor de onteigeningen? Er is een zware procedure bezig omdat er landbouw is in het gebied ten zuiden van Gent. Dankzij de landbouw is nog niet alles volgebouwd in die omgeving en is er nog open ruimte. Hoe zal dat verder evolueren? Wat zult u concreet doen? Ik heb u in de pers horen verklaren dat er maar een oponthoud van enkele maanden zal zijn. De gouverneur treedt u bij. Welke timing stelt u voorop? Moet al het werk opnieuw worden gedaan?

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, ik zal de hele geschiedenis niet herhalen. De heer Yüksel heeft goed aangegeven hoelang men al bezig is om dat parkbos te realiseren. Wel wil ik nog aangeven dat de Vlaamse Regering in 2005 een duidelijk engagement heeft genomen ten aanzien van de Gentse regio. Ze heeft het parkbos vastgelegd en beloofd er snel werk van te maken.

Dat was een goed engagement, want de Gentse regio is een van de bosarmste regio's van Vlaanderen. Gemiddeld heeft een Gentenaar slechts 2 vierkante meter toegankelijk bos ter beschikking. Dat is zeer weinig als je weet dat de internationale normen 100 vierkante meter toegankelijk bos voorschrijven. Als je die cijfers ziet, is het parkbos nog te klein. Het minste dat we kunnen vragen, is dat het parkbos er snel komt.

Los van de vernietiging door de Raad van State, kunnen we alleen maar vaststellen dat de realisatie van het parkbos zeer traag vordert. De stuurgroep is pas in juli 2007 opgericht. Ondertussen is de oppervlakte verworven grond verschrikkelijk klein. Er is amper 30 hectare grond verworven en het parkbos staat voor 340 hectare bosgebied. 5 jaar na de beslissing van de regering hebben we dus 30 hectare grond verworven. Recent zijn een aantal gronden verworven in erfpacht. Dat is een goede zaak, maar het gaat toch verschrikkelijk traag. Ook de ruilgronden met de landbouw komen niet op gang.

De vernietiging door de Raad van State zal zorgen voor een bijkomend oponthoud. Het is absoluut noodzakelijk dat de Vlaamse Regering voor een oplossing zorgt zodat de ontwikkeling verder kan gaan. Het is zeer opvallend dat ook de Boerenbond niet is opgezet met deze vernietiging. Ze schept immers onzekerheid voor de betrokken landbouwers over de toekomst van hun bedrijf.

Minister, wat zijn de concrete gevolgen van de vernietiging van het GRUP voor de realisatie van het parkbos? Welke gevolgen zijn er voor de wijze waarop de VLACORO bezwaren behandelt? Daar is het immers misgelopen.

Op welke wijze wil de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat er snel opnieuw een wettelijke basis is om verder te gaan met de ontwikkeling van het parkbos? Is het voldoende om nu nog gewoon een antwoord te formuleren ten aanzien van de bezwaren?

Over de onteigeningen sluit ik me aan bij de vraag van de heer Yüksel. Ik heb ondertussen antwoord gekregen op een schriftelijke vraag van minister Schauvliege zeggende dat zolang het GRUP vernietigd is en niet opnieuw bekrachtigd, de onteigeningen niet aan de orde zijn. De vraag is dan: hoe gaan we verder als het opnieuw bekrachtigd wordt? Wat is dan de einddatum? Die was oorspronkelijk december 2010. Ik heb ondertussen begrepen dat dit eventueel wat later kan zijn. Door de procedure kan er een verlenging van ongeveer 2 jaar zijn. Hoe zit het daarmee? Welke impact heeft een nieuwe bekrachtiging op die onteigeningen?

Ten slotte, in het project rond het parkbos is ook het wetenschapspark Rijvissche opgenomen, dat vrij omstreden is. Het parkbos zou hierdoor kleiner worden. Het wetenschapspark werd aangevochten vanuit verschillende hoeken, niet alleen door de milieubeweging, maar ook door landbouwers, door buurtbewoners enzovoort. De vraag is of het wetenschapspark Rijvissche bij een bekrachtiging of een initiatief van de regering nog wel moet worden behouden. Er zijn immers voldoende alternatieven. Er is in het Gentse een vrij grote voorraad aan bedrijventerreinen. Het wetenschapspark Rijvissche kan absoluut op andere plaatsen terecht. Door Rijvissche zou de waarde van het toekomstige parkbos een stuk kleiner zijn.

Minister, in hoever is het opportuun om naar aanleiding van de vernietiging nog wijzigingen in het GRUP aan te brengen, meer bepaald het schrappen van het wetenschapspark Rijvissche?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

De heer Robrecht Bothuyne: Voorzitter, minister, ik wil me aansluiten bij de twee vraagstellers.

Als we effectief en hopelijk snel tot duidelijkheid komen over het GRUP, dan zal er opnieuw worden onteigend. De heer Watteeuw heeft het al kort aangehaald dat er een en ander fout loopt. Ik krijg die signalen ook over de onteigeningen en over de Grondenbank. Hebt u hier al een evaluatie van? Zijn er bijsturingen mogelijk?

Er is verwezen naar de einddatum waarop het parkbos zou moeten worden gerealiseerd en dus de onteigeningen afgerond zouden moeten zijn. Ik wil het idee opperen om een fasering in te voeren bij de onteigening, om op die manier rechtszekerheid te creëren ten aanzien van de realisatie van het bos maar ook ten aanzien van de betrokken landbouwers die natuurlijk ook graag willen weten waar ze staan en wanneer ze over welke gronden zullen kunnen beschikken om hun economische activiteit voort te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Stevens heeft het woord.

Mevrouw Helga Stevens: Minister, voorzitter, collega's, ik deel de bezorgdheid en de vraag van de collega's. Voor de dichtbevolkte regio van Gent en haar bewoners is het parkbos een belangrijk project.

Ik heb echter begrepen dat de Vlaamse Regering deze vernietiging slechts als een kort uitstel beschouwt. Laat het ons hopen. Op www.parkbos.be – een mooi voorbeeld van communicatie – las ik dat uw woordvoerder onlangs verklaarde dat de procedure zal worden hernomen vanaf het deel waar de Raad van State bezwaar tegen had. Gouverneur André Denys hoopt dat met deze werkwijze reeds na de zomervakantie opnieuw voluit verder kan worden gewerkt aan de realisatie op het terrein. Intussen zouden alle diensten verder werken aan de voorbereidingen.

Minister, kan dit nog steeds zo worden opgelost? Wat is de verdere timing? Welke implicaties heeft deze vernietiging zolang het RUP niet gerepareerd is?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Voorzitter, collega's, ik ga niet herhalen wat jullie al hebben gezegd. Het plezierige aan het feit dat mensen zich aansluiten, is dat ze al een deel van het antwoord geven. Dat maakt mijn opdracht gemakkelijker.

Ik heb mijn administratie de opdracht gegeven om zo snel mogelijk en rekening houdend met de opmerkingen van de Raad van State, de definitieve vaststelling van het RUP voor het deelplan parkbos, over te doen. Ik verwacht dat de administratie ten laatste tegen midden mei een voorstel klaar zal hebben dat aan de Vlaamse Regering kan worden voorgelegd. In het voorstel dat nu wordt voorbereid, zal een aangepaste onderbouwing en motivering worden opgenomen. De Raad van State heeft immers geoordeeld – en dat is toch wel belangrijk – dat die motivering ontoereikend was voor wat betreft een aantal bezwaarschriften. We zullen zorgen dat we hieraan kunnen tegemoetkomen. Op deze manier zorgen we ervoor dat er een juridische basis is zodat men zo snel mogelijk kan herstellen en zodat de gevolgen van het arrest op het project zelf zo beperkt mogelijk kunnen blijven. Op deze manier beschikken we ook opnieuw over een juridische basis voor de voorziene onteigening.

Ik zal nu meer in detail ingaan op de inhoud van het arrest van de Raad van State en op de juridische gevolgen ervan. Het vernietigingsarrest heeft betrekking op drie besluiten.

Ten eerste gaat het om de gedeeltelijke vernietiging van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 december 2005 houdende definitieve vaststelling van het GRUP. De vernietiging betreft alleen het deelplan 6C 'parkbos'. Het is niet weinig, het gaat om een vrij belangrijk deel. Het gaat om het volledige deelplan parkbos waartoe naast bosgebieden, natuurgebieden, landbouwgebieden, kasteelparkgebieden, recreatiegebieden en woongebieden ook het wetenschapspark ter hoogte van Rijvissche behoort.

De vernietiging heeft ook betrekking op het voorkooprecht en het onteigeningsplan. Het gaat anderzijds niet om de volledige vernietiging van het afbakings-GRUP. De afbakingslijn en alle overige deelplannen die deel uitmaken van het GRUP afbakening Gent zijn dus niet vernietigd en blijven bestaan. Ook het deelplan 2C woongebied Hoog-Latem, dat afgebeeld is op hetzelfde kaartblad als het parkbos, is niet vernietigd en blijft bestaan.

Door de vernietiging is de gewestplanbestemming die gold voor de vaststelling van het afbakings-RUP opnieuw van kracht voor het gebied waarop het GRUP parkbos betrekking

heeft. Zolang het GRUP parkbos niet opnieuw in werking treedt, vormt het gewestplan opnieuw de basis voor het beoordelen en afleveren van stedenbouwkundige aanvragen. Op basis van artikel 4.3.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening kan wel worden geanticipeerd op stedenbouwkundige aanvragen. Dit wil zeggen dat stedenbouwkundige vergunningen kunnen worden geweigerd indien de aanvraag onverenigbaar is met het voorlopig vastgesteld ruimtelijk uitvoeringsplan. De Raad van State vernietigde immers enkel het besluit houdende de definitieve vaststelling. Door deze mogelijkheid kan erover worden gewaakt dat tussen het tijdstip van vernietigen en het herstel van de juridische basis geen hypotheek worden gelegd op de beleidsmatig gewenste ontwikkelingen in het gebied door het afleveren van stedenbouwkundige vergunningen.

Met hetzelfde arrest worden daarnaast twee ministeriële besluiten over vergunningsaanvragen vernietigd. Het gaat over twee aanvragen op gronden gelegen binnen het parkbos. Het gaat om besluiten over enerzijds een verkavelingsaanvraag en anderzijds een aanvraag tot het bouwen van een bedrijvenpark. Door de vernietiging van de ministeriële beslissingen zijn de betrokken aanvragen opnieuw ‘hangende’. Nieuwe ministeriële beslissingen zijn vereist. De behandeling van deze aanvragen is in onderzoek bij mijn administratie.

De Raad vernietigde het regeringsbesluit van 16 december 2005 omdat er in het dossier onvoldoende werd aangegeven waarom de bezwaren van de verzoekende partijen niet werden aangenomen. De Raad doet dus geen specifieke uitspraken over het advies van de Vlaamse commissie voor ruimtelijke ordening (VLACORO). Het komt VLACORO natuurlijk zelf toe om zich ook te beraden of dit arrest gevolgen heeft voor haar adviesverlening.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: Minister, ik ben blij te horen dat u er werk wilt van maken en dat u over 3 weken al een voorstel op tafel wilt hebben. Ziet u de timing om de realisatie van het parkbos terug op te starten, nog voor de zomer beginnen of na de zomer? Wanneer wilt u voortdoen met de onteigeningen en alles wat daarmee gepaard gaat? Wanneer kunnen we voortdoen met de realisatie van het parkbos?

Stel dat er betrokkenen op ideeën komen om nieuwe klachten in te dienen. Houdt u daar rekening mee en anticipeert u daar op in het voorstel dat u straks op tafel zult leggen?

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Voorzitter, minister, ik ben ook benieuwd naar meer details over de timing. U hebt gezegd dat er midden mei een voorstel aan de Vlaamse Regering wordt voorgelegd. Hoeveel tijd is er dan nog nodig om terug te kunnen werken? Ik hoop dat u daar een inschatting van kunt maken, want mijn bezorgdheid en die van de heer Yüksel is om dit project zo snel mogelijk te kunnen opstarten, want voor de Gentse regio is dat toch wel noodzakelijk.

Ik heb van u geen antwoord gekregen over het wetenschapspark Rijvissche. Het wetenschappelijk park is fel omstreden. Het getuigt niet van een goede ruimtelijke ordening om in een gebied dat op het vlak van groen en natuur meer kwaliteit probeert te bieden aan een regio, een wetenschapspark te bouwen. Het is heel vreemd dat dit is gebeurd. Milieubewegingen en landbouwers waren daar hard tegen, maar ook de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke ordening van de stad Gent (GECORO), waarin bijna alle maatschappelijke geledingen zitten, heeft bijna unaniem gezegd dat dit geen goede optie is. Er zijn betere oplossingen voor Gent dan dit.

Minister, in hoeverre is dit opportuun?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Ik kan jammer genoeg niet zeggen hoelang de Raad van State doet over het geven van een advies. Na de beslissing van de Vlaamse Regering, die in de loop

van de maand mei gebeurt, vragen we advies aan de Raad van State. Ik veronderstel dat dat 30 dagen duurt.

De heer Veli Yüksel: Die mensen moeten toch weten hoeveel tijd daarvoor nodig is. Wat is uw berekening?

Minister Philippe Muylers: We moeten advies vragen aan de Raad van State. Midden mei wordt het besproken op de ministerraad. Als de regering het goedkeurt, gaat het naar de Raad van State. Als we dat advies dan hebben, kunnen we het definitief vaststellen in de Vlaamse Regering. Zo is de situatie.

We gaan geen nieuw openbaar onderzoek doen. Er komen dus geen nieuwe klachten. We pikken aan op het moment van de vernietiging. Die gebeurt na het openbaar onderzoek. We moeten dus geen nieuw openbaar onderzoek doen. Ik ga de discussie over het GRUP niet helemaal overdoen en zaken wijzigen. We doen voort vanaf het moment van de vernietiging, maar we wijzigen het geheel niet.

De voorzitter: De heer Yüksel heeft het woord.

De heer Veli Yüksel: We zullen dat verder blijven opvolgen.

De voorzitter: De heer Watteeuw heeft het woord.

De heer Filip Watteeuw: Minister, ik begrijp dat u niet kiest voor een wijziging, want dan zou het nog veel langer duren voor het is gerealiseerd. Ik hoop dat, eenmaal het definitief is vastgesteld, het wel kan vooruitgaan. Ik heb al gezegd dat het project ongelooflijk traag vooruitgaat, en dat er in de Gentse regio een ongelooflijk grote nood is aan een parkbos. Ik hoop dat u in de Vlaamse Regering mee aan de kar trekt, en dat dit eindelijk van de grond komt.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de interpretatie en toepassing van artikel 1.2 en artikel 4.2.6, §3 van het decreet Grond- en Pandenbeleid

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Voorzitter, minister, collega's, ik denk dat er meerdere lokale besturen vragen hebben over het Grond- en Pandendecreet, dat de verwezenlijking van een bescheiden woonaanbod stimuleert. Dat juichen we ten volle toe. Toch zijn een aantal bepalingen onduidelijk.

Artikel 1.2 van bovenvermeld decreet definieert het bescheiden woonaanbod als volgt: "het aanbod aan kavels en woningen, met uitsluiting van het sociaal woonaanbod (artikel 4.2.2, paragraaf 1, tweede lid, en artikel 4.2.4, paragraaf 1, tweede lid), dat onverminderd de gevallen waarbij de oppervlakte- en volumennormen verder worden beperkt door een gemeentelijke stedenbouwkundige verordening, bestaat uit a) kavels met een oppervlakte van ten hoogste 500 vierkante meter; b) woonhuizen met een bouwvolume van ten hoogste 550 kubieke meter; c) overige woongelegenheden met een bouwvolume van ten hoogste 240 kubieke meter."

Minister, over de toepassing van artikel 1.2 heb ik een specifieke vraag. Moeten we punten 1.a en 1.b telkens samen lezen? Moet er bij een verkaveling met grondgebonden kavels een stedenbouwkundig voorschrift worden opgelegd voor bescheiden kavels, dat een maximaal te bouwen volume tot 550 kubieke meter beperkt? Stel dat een nieuwe eigenaar aan wie de

bescheiden kavel werd verkocht, een aanvraag tot verkavelingswijziging wil indienen om het volume te vergroten, kan dat dan? Is dat niet strijdig met andere voorschriften?

Minister, indien de in artikel 1.2 vermelde normen steeds tezamen moeten worden gelezen en toegepast, kan de koper van een bescheiden kavel dan een aanvraag tot verkavelingswijziging verkrijgen om het volume te vergroten? Zo niet, acht u dit dan niet strijdig met de voorschriften inzake zonevreemde woningen, waar een uitbreiding tot 1000 kubieke meter mogelijk is? Zo ja, kunnen we dan niet beter de normen van artikel 1.2.a en 1.2.b loskoppelen zodat er bij de aanvraag van een verkaveling geen volumebeperking wordt opgelegd voor bescheiden kavels, met uitzondering van een kavel van ten hoogste 500 vierkante meter?

Een tweede vraag betreft de interpretatie van artikel 4.2.6, paragraaf 3, van het decreet Grond- en Pandenbeleid. Dat artikel stelt dat bij de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening van het bescheiden gedeelte van een verkavelingsproject of een bouwproject te allen tijde wordt uitgegaan van de volgende dichtheden: ten minste 35 en ten hoogste 100 woningen per hectare in stedelijke gebieden, en ten minste 25 en ten hoogste 35 woningen per hectare in het buitengebied.

Voor een verkavelingsproject met grondgebonden kavels komt dit in stedelijk gebied neer op een oppervlakte tussen 3 en 1 are, en in het buitengebied komt de dichtheid tussen 25 en 35 woningen per hectare overeen met een kaveloppervlakte tussen 4 en 3 are. Deze dichtheden zijn kleiner dan wat in artikel 1.2 is vermeld. Moeten we artikel 1.2 en artikel 4.2.6, paragraaf 3 samen lezen en zodoende een bijkomende beperking leggen op de kaveloppervlakte van maximaal 500 vierkante meter?

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Het is goed om hier eens tot de kern van de zaak door te dringen. Er zijn twee belangrijke elementen: de ruimte in Vlaanderen is schaars en de bouwgrond is duur. Werken met kleinere kavels met beperkt volume en een hogere dichtheid dragen ertoe bij zuinig om te springen met die ruimte en de prijzen voor een huis beperkt te houden.

Op een bepaald moment lijkt mevrouw Peeters voor te stellen de normen los te laten. Ik zou daar problemen mee hebben. Dan halen we de essentie van de zaak onderuit.

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: De normen die zijn vermeld in de definitie van het bescheiden woonaanbod in artikel 1.2 van het decreet moeten niet samen worden gelezen. In het artikel worden drie afzonderlijke vormen van bescheiden woonaanbod gedefinieerd. Het is of het een, of het ander, of het derde. Om als bescheiden woonaanbod in aanmerking te komen, moet een kavel dus enkel kleiner zijn dan 500 vierkante meter. Het is niet nodig dat de vergunningverlener in de stedenbouwkundige voorschriften een maximaal volume vastlegt.

U vraagt ook hoe de normen van artikel 4.2.6, paragraaf 3 verenigbaar zijn met de normen van bescheiden woonaanbod. Het artikel 4.2.6, paragraaf 3 stelt dat bij de toetsing aan de goede ruimtelijke ordening van het bescheiden gedeelte van een project te allen tijde wordt uitgegaan van de volgende woondichtheden: ten minste 35 en ten hoogste 100 woningen per hectare in stedelijk gebied, en ten minste 25 en ten hoogste 35 woningen per hectare in buitengebied. Hoewel ik niet kan ontkennen dat deze 'richtdichtheden' nooit voor problemen kunnen zorgen, zie ik in eerste instantie geen fundamentele tegenstrijdigheid.

Het artikel spreekt over het bescheiden gedeelte, wat wil zeggen dat kleinere units kunnen worden afgewisseld met iets grotere kavels, voor zover de maximale afmetingen zoals gedefinieerd in artikel 1.2, gerespecteerd worden.

Indien men in een project slechts een of twee bescheiden wooneenheden moet realiseren, kunnen uiteraard geen twee kavels van 500 vierkante meter ingetekend worden, omdat men dan niet voldoet aan de richtdichtheden. Indien het echter over een ruimer bescheiden aanbod

gaat, kan er binnen dit bescheiden gedeelte van het project in voldoende variatie van kavels worden voorzien in bescheiden woongelegenheden.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Minister, het is me toch niet helemaal duidelijk. In verband met mijn eerste vraag over artikel 1.2 zegt u duidelijk dat a en b niet samen gelezen moeten worden. Het is dus of de kavel of het gebouw zelf. Ik stel me dan opnieuw de vraag of dit niet strijdig is met de voorschriften inzake zonevreemde woningen, waarbij wie een verkavelingsvergunning indient, wel tot 1000 kubieke meter hoger gaat. Stel dat men hier een verkavelingsvergunning indient, dan mag men niet gaan tot meer dan 1000. Mijn vraag blijft of er geen tegenstrijdigheid is.

Als u het hebt over artikel 4.2.6, paragraaf 3, zegt u dat het gaat om de richtlijnen: 35 en ten hoogste 100 woningen per hectare in stedelijk gebied en 25 en ten hoogste 35 woningen per hectare in het buitengebied. Dat zijn inderdaad richtlijnen, maar stel dat ik in het buitengebied een beperkte oppervlakte heb en ik deel die perfect op in kavels van 500 vierkante meter, dan is dat strijdig met de richtlijnen. Strikt genomen zou dat niet kunnen. U zegt dat men dan moet gaan naar een afwisseling van kleinere units en grotere, maar stel dat ik gewoon 1 hectare heb en ik wil daar overall kavels van exact 500 vierkante meter, dan is dat strijdig met de richtlijnen. Wat is het dan? Moet ik dan naar kavels van 300 à 400 vierkante meter gaan of naar 500 vierkante meter? Dat lijkt mij toch een grote onduidelijkheid.

Minister Philippe Muyters: Ik moet eerlijk zeggen dat ik de onduidelijkheid niet zie, noch in uw eerste, noch in uw tweede vraag. Ik zie echt de onduidelijkheid niet, niet inzake de bescheiden woningen en de zonevreemdheid, en ook niet in uw tweede punt. De wetgeving is ter zake heel duidelijk. Ik kan u niet meer uitleg geven, want ik begrijp niet waar de onduidelijkheid zit.

Mevrouw Lydia Peeters: Stel dat ik een kavel van 1 hectare heb en ik wil die opsplitsen, dan moet ik volgens de richtlijnen gaan naar kavels van 3 à 4 are in buitengebied terwijl artikel 1.2 zegt dat ook kavels van 5 are mogen. Wat is het dan?

Minister Philippe Muyters: Voor het bescheiden deel moet u daar effectief rekening mee houden.

Mevrouw Lydia Peeters: Ja, maar voor het bescheiden deel moet ik dan rekening houden met 3 à 4 are, maar anderzijds mag ik de facto tot 5 are gaan. Wat is het dan?

Minister Philippe Muyters: Ik zie de tegenstrijdigheid niet.

Mevrouw Lydia Peeters: Er is toch een serieuze tegenstrijdigheid. Is het nu het een of het ander? Moet ik dit samen lezen of niet? (*Opmerkingen van minister Philippe Muyters*)

De voorzitter: Mevrouw Peeters, als u hierover nog bijkomende vragen wilt stellen, dan stel ik voor dat u na het lezen van het verslag, schriftelijke vragen ter verduidelijking stelt.

Mevrouw Lydia Peeters: Oké, maar ik blijf op mijn honger zitten, want ik krijg geen duidelijk antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Lydia Peeters tot de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Financiën, Begroting, Werk, Ruimtelijke Ordening en Sport, over de toepassing van het koninklijk besluit van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Voorzitter, minister, voor een definitie van de begrippen woonuitbreidingsgebied, industrie- en recreatiegebied, dient er op dit ogenblik nog steeds verwezen te worden naar de nomenclatuur uit het KB van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen. De definiëring van de bestemmingsgebieden uit de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen is bijgevolg bijna 40 jaar oud.

We weten wel dat er nadien, in 1977, een omzendbrief gekomen is om daar wat meer duidelijkheid bij te geven: een omzendbrief waarvan de Raad van State meer dan eens gezegd heeft dat hij niet bindend is. We weten anderzijds ook dat bij de nieuwe Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening het besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 werd gezegd dat er ook een beperkte, ruimere interpretatie aan kan worden gegeven, maar hoe we het ook draaien of keren, we blijven terugvallen op de nomenclatuur uit het KB van 1972.

De voorbije kwarteeuw heeft Vlaanderen niet enkel op demografisch vlak een evolutie gekend, ook het stedenbouwkundige landschap van Vlaanderen is drastisch van uitzicht veranderd. Zo neemt de druk op open ruimtes toe, is efficiënt ruimtegebruik de boodschap en zijn ruimtelijke trends inzake het woningaanbod in grote mate een weerspiegeling van de demografische trends.

De omschrijvingen van de bestemmingsgebieden zelf, zoals vermeld in het KB van 1972, alsook de hierin opgenomen bepalingen over wat in deze gebieden is toegestaan en wat niet, zijn ondanks de maatschappelijke evolutie de voorbije 40 jaar onveranderd gebleven. Daarenboven bieden ze een steeds ruime marge voor appreciatie voor de gemeentelijke of provinciale overheden. Dat roept tal van vragen op. Ik kan verwijzen naar een aantal dossiers dat we al behandeld hebben in deze commissie. Zo was er op een gegeven moment de vraag of commerciële instanties al dan niet in een blauwe zone een zorgcentrum kunnen bouwen. We hebben ook de vragen gekregen over het toekennen van een evenementenhal en/of een hotel in een paarsgekleurd gebied. En wat met het verhaal over de aangesneden woonuitbreidingsgebieden die nog altijd rood/wit ingekleurd staan op het gewestgebied en voor wat de toepassing betreft dus strikt de bepalingen hebben die bij rood/wit horen, terwijl ze de facto al woongebied zijn? Er blijven dus heel wat vragen bestaan.

Minister, bent u van oordeel dat de actuele waarde alsook de interpretatie en de toepasbaarheid van de nomenclatuur van de bestemmingsgebieden, zoals vermeld in het KB van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen, nog steeds even groot is als bij de uitvaardiging ervan?

Vindt u het niet veeleer aangewezen om de omschrijvingen en de aanwijzingen betreffende de bestemmingsgebieden van de ontwerpen van gewestplan en de gewestplannen aan te passen aan de huidige demografische en ruimtelijke context met het oog op een betere afstemming van het ruimtegebruik in Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Muylers heeft het woord.

Minister Philippe Muylers: Mevrouw Peeters, ik kan u helemaal gelijk geven wanneer u stelt dat voorschriften van de gewestplannen vastgesteld in 1972, wat aan actualiteitswaarde verloren hebben. Maar de regelgeving heeft ondertussen natuurlijk ook veranderingen gebracht. Ondertussen zijn er verschillende mogelijkheden om daaraan te remediëren. Enerzijds denk ik daarbij uiteraard aan de opmaak van de RUP's waardoor de gewestplanvoorschriften vervangen worden door specifieke, gebiedsgerichte en actuele voorschriften. Anderzijds denk ik daarbij ook aan de bepalingen in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening waardoor in de vergunningsaanvraag kan worden afgeweken van de bepalingen van het gewestplan.

Een wijziging van het KB van 1972 zelf is geen mogelijkheid, aangezien de gewijzigde voorschriften enkel van toepassing kunnen zijn voor plannen waarvoor het openbaar

onderzoek nog moet gebeuren en dus enkel voor de toekomstige plannen kunnen gelden. We kunnen de gewestplannen niet opnieuw in procedure stellen.

Ik kom nog even terug op de opmaak van de RUP's. De ietwat achterhaalde actualiteitswaarde van de voorschriften van het KB van 1972 was eveneens de basis voor de aanpak van de zogenaamde 'typevoorschriften' bij de gewestelijke RUP's. Ze werden bij besluit van de Vlaamse Regering van 11 april 2008 vastgesteld. Sindsdien maakt elk gewestelijk uitvoeringsplan, dat de bepalingen van het gewestplan de facto vervangt, gebruik van die typevoorschriften, waarbij specifieke gebiedsgerichte bepalingen mogelijk zijn. Ook op gemeentelijk en op provinciaal niveau worden er natuurlijk ruimtelijke uitvoeringsplannen opgemaakt waardoor de gewestplanvoorschriften vervangen worden door voorschriften die specifiek afgestemd zijn op het ruimtegebruik ter plaatse.

Anderzijds werden in de codex verschillende mogelijkheden opgenomen om een geactualiseerde toepassing van de bepalingen van het KB van 1972 te hanteren. Ik geef u hier enkele voorbeelden van. Een eerste zijn de afwijkingsbepalingen voor het sociaal-cultureel of recreatief medegebruik. U hebt wellicht recent in de media een aantal zaken gehoord over een park in het Antwerpse waar ook recreatief gezwommen werd of wordt. Een ander voorbeeld zijn de bepalingen over beschermde monumenten, stads- en dorpsgezichten en beschermde landschappen waarbij bepaalde werken toegelaten zijn, afwijkend van de stedenbouwkundige voorschriften. Ook zijn de basisrechten voor zonevreemde constructies hier een voorbeeld van. Maar er zijn vooral ook de bepalingen van artikel 4.4.9, want deze bepalingen laten toe om af te wijken van de bestemmingsvoorschriften van een gewestplan indien het aangevraagde kan worden vergund op grond van de typevoorschriften voor gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Dat artikel maakt het met andere woorden mogelijk dat de geactualiseerde voorschriften uit 2008 kunnen worden toegepast op concorderende gewestplanvoorschriften.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Mevrouw Lydia Peeters: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat er nog wel wat werk aan de winkel is. Het besluit van 11 april 2008 geeft inderdaad de mogelijkheid om een aantal voorschriften wat ruimer te interpreteren. Mijns inziens is dat echter nog altijd te beperkt. Het geeft maar een beperkte ruimere mogelijkheid tot interpretatie. Voor heel wat artikelen valt men terug op die nomenclatuur van 1972 die, zoals u zelf zegt, achterhaald is. We zullen dit dossier verder opvolgen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over het Herinneringspark 2014-2018

De voorzitter: We zijn voor deze vraag goed opgewarmd na ons werkbezoek aan de Westhoek, samen met de commissie voor Toerisme tijdens het afgelopen weekend.

De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Voorzitter, we zijn inderdaad goed opgewarmd na het bezoek aan de Westhoek en een aantal unieke sites die we in het kader van de herdenking van de Eerste Wereldoorlog hebben bezocht, samen met een aantal mensen van het kabinet van minister Bourgeois.

Ik was aangenaam verrast dat heel wat mensen, collega-parlementsleden, blijkbaar een heel aantal van die sites nog nooit hadden bezocht. Iedereen vond het de moeite eens terug te

komen en zich te verdiepen in de rijke geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog en de ‘nooit meer oorlog’-gedachte.

Er zijn al ontelbaar veel vragen gesteld in de verschillende commissies over de herdenking van WO I. Dit onderwerp komt ook terug in heel wat beleidsdomeinen. Onroerend Erfgoed mag daarbij niet ontbreken.

Minister, in uw beleidsnota kondigt u een project aan met het team van de Vlaamse Bouwmeester, namelijk het Herinneringspark 2014-2018. Door de realisatie van dit park wilt u de bezoeker aan de frontstreek ervarings- en belevingsgericht informeren in een didactische en multimediale regie.

U kondigde bij de bespreking van de beleidsnota ook aan dat het studiebureau dat de opdracht binnenhaalt, binnenkort bekendgemaakt zal worden.

Minister, wat moeten we ons voorstellen bij het Herinneringspark 2014-2018? Is dit een ruimtelijk gebied dat zich zal uitstrekken van Nieuwpoort over Diksmuide, Ieper en Mesen tot aan de Franse grens? Of gaat het nog verder? Of gaat het over enkele bepaalde deeltjes daarvan? Welke sites zullen deel uitmaken van dit Herinneringspark?

Zullen er ook verwijzingen zijn naar verdwenen monumenten? Ik denk onder meer aan de in de jaren 1955-1957 ontruimde Duitse militaire begraafplaatsen, zoals die in Esen, Diksmuide, meer bepaald het bekende Roggeveld waar oorspronkelijk de beelden ‘het Treurend Ouderpaar’ van Käthe Kollwitz opgesteld waren bij het graf van haar zoon Peter? Die zijn momenteel op een ander kerkhof te zien.

Is er al een beslissing genomen over het studiebureau dat de opdracht binnenhaalt? Zo ja, welk studiebureau? Voor welk bedrag werd de opdracht aan dit studiebureau gegund? Binnen welke termijn moet het studiebureau dit herinneringspark verwezenlijken? Op welke gronden, behalve de financiële, werd de opdracht aan dit studiebureau gegund?

Hoe en door wie zal de verwezenlijking van dit herinneringspark geëvalueerd worden, en zal er op een geregelde basis een evaluatie van de vorderingen plaatsvinden? Zal dit herinneringspark ook na 2018 blijven? Een herinneringspark is iets unieks waarbij de beleving van het Wereldoorlog I-landschap centraal zal staan.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Het project is gepubliceerd in Open Oproep nummer 1601 onder de titel ‘Volledige studieopdracht voor de conceptuele uitwerking van een geïntegreerd en omvattend cultuurtoeristisch project “Herinneringspark 2014-2018” in de frontstreek, Westhoek’.

Het gebied strekt zich uit van de zee, Nieuwpoort, tot aan de Franse grens, einde van het Ieperfront ten westen van Wijtschate en Mesen, ten oosten van Ploegsteertbos.

Het herinneringspark is een gelaagd en geïntegreerd landschapsproject dat een blijvende betekenis heeft, niet alleen tijdens maar ook na de herdenking van 2014-18.

Het landschap is daarbij het uitgangspunt. Het landschap is een belangrijke getuige. Het is historisch gelaagd en gebiedsoverschrijdend. Bij de uitwerking van het concept moet dit landschap een rode draad en het uitgangspunt vormen. De Grote Oorlog moet opnieuw voelbaar en zichtbaar gemaakt worden in het landschap.

Essentieel is de manier waarop het project een verbinding maakt met de monumenten, relictten en belevingspunten, hoe het omgaat met de spanning tussen frontlandschap en de moderne realiteit, met de bestaande landbouwcultuur, en met de gerealiseerde en geplande toeristische infrastructuur.

Er is aan de ontwerpteams een suggestieve en niet-limitatieve lijst gepresenteerd van sites of zones die in aanmerking zouden kunnen komen voor verdere uitwerking en uitdieping: het

verhaal van de inundatie, de IJzervlakte en de Frontzate, het Belgische bevrijdingsoffensief, Steenstraete en de eerste gasaanval in 1915, het verhaal van de Ieperboog, het slagveld van 1917, de Mijns slag rond Mesen en Wijtschate tot aan Ploegsteert, het Lenteoffensief van 1918 en de slag om de West-Vlaamse heuvels, de zones achter het front langs beide zijden, en verder nog een aantal markante frontsites zoals de Dodengang nabij Diksmuide, Hill 60 en het Hooge in Zillebeke, hinterlandlocaties zoals Houthulst-bos en het Plateau van Wijnendale.

Wat uw derde vraag betreft, moet ik antwoorden dat dit afhankelijk is van het gekozen project en nu nog niet bepaald kan worden.

Uit de lijst van 72 geldige kandidaten werden volgende vijf ontwerpteams geselecteerd: SumResearch in samenwerking met A2D, het bureau Geurst & Schulze uit Nederland, de tijdelijke vereniging Nero/Denis Dujardin, Proap/D-Recta uit Portugal, en SToSS Landscape Urbanism uit de Verenigde Staten.

De procedure bevindt zich in de onderhandelingsfase en is nog niet gegund. Ik verwacht dat de gunning eind mei, misschien begin juni zal gebeuren. Ik kan en mag dus nog niets meer zeggen. De onderhandelingen zijn bezig. Er vinden ook nog besprekingen plaats met de Inspectie van Financiën en dergelijke meer. Ik mag die procedures niet verstoren.

De studieopdracht omvat de uitwerking van het concept, met de verdere detaillering van de deelprojecten, van de planning en van de kostprijs. Voor deze opdracht is een maximaal budget beschikbaar van 120.000 euro inclusief btw.

De realisatie van het ontwikkelingspark is een andere zaak. Het gaat over de uitvoering van het bekroonde studieproject. Dat zal in een latere fase moeten gebeuren. De studieopdracht start in principe in juni 2010 en duurt 1 jaar. Zodra de studie gekend is, zal ik meer kunnen vertellen over de termijnen voor het verwezenlijken van het herinneringspark.

Zoals staat vermeld in het reglement van de procedure, zijn de gunningscriteria in volgorde van afnemende belangrijkheid: de kwaliteit van de concept- en visievorming gerelateerd aan de ambities en verwachtingen van de opdrachtgever zoals ze geformuleerd zijn in het bestek, de procesgerichtheid en procesbereidheid, de aandacht voor een omvattende aanpak van duurzaamheid, de kostenbeheersing qua honorarium en projectkost en tot slot de realisatietermijn.

De Vlaamse overheid zal het project blijven aansturen en opvolgen om de continuïteit en het goede verloop te garanderen. De diensten van het Departement internationaal Vlaanderen, van het agentschap Ruimte en Erfgoed en van de Vlaamse Bouwmeester zullen de kwaliteit bewaken. Een projectcoördinator zal worden aangeduid voor het sturen van het project en voor het verder overleg met alle betrokken partners op Vlaams en lokaal niveau. Het centrale projectsecretariaat 'Herdenking van de 100ste verjaardag Grote Oorlog (2014-2018)' bij het Departement internationaal Vlaanderen behoudt het overzicht van alle projecten.

Een van de belangrijkste uitgangspunten is dat het Herinneringspark een internationale en blijvende betekenis heeft, niet alleen tijdens maar ook na de herdenking van 2014-2018.

De heer Johan Verstreken: Minister, zullen financiële overwegingen alleen doorslaggevend zijn bij de toewijzing eind mei of juni? Of wordt er ook rekening gehouden met de kwaliteit van het aangeboden project?

Minister Geert Bourgeois: U werd even gestoord toen ik dat antwoord gaf. Iemand kwam koffie inschenken. Ik heb uitdrukkelijk gezegd dat het eerste criterium de kwaliteit is van het concept en de visievorming. De prijs is het voorlaatste van de vijf criteria.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Wilfried Vandaele tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de eventuele bedreiging van de erkenning van Brugge als werelderfgoed

Vraag om uitleg van mevrouw Karin Brouwers tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de erkenningen als UNESCO-werelderfgoed in Vlaanderen

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, de Brugse binnenstad heeft het statuut van werelderfgoed in het kader van UNESCO. Die status is van groot belang, onder meer voor de toeristische aantrekkingskracht van de stad en de regio. Naar aanleiding van nieuwbouwprojecten die volgens plaatselijke erfgoedgroepen het historisch erfgoed bedreigen, zijn controleurs van UNESCO onlangs naar Brugge afgezakt. Naar verluidt zou UNESCO in juli beslissen of Brugge het statuut van werelderfgoed behoudt, dan wel verliest. Dat het mogelijk is om dat statuut te verliezen, hebben we gezien in Dresden naar aanleiding van de bouw van een brug.

Minister, bent u op een of andere manier betrokken bij de lopende UNESCO-procedure? Wordt u gehoord? Kunt u een inbreng hebben om ervoor te zorgen dat het statuut van werelderfgoed voor Brugge niet verloren gaat?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, op een mooie lentedag eind maart bezocht een delegatie van UNESCO de stad Brugge. Drie buitenlandse experts kwamen controleren of Brugge zijn werelderfgoedstatus wel verdient. Blijkbaar vond een of andere actiegroep dat het stadsbestuur en dus ook de gewestelijke diensten niet respectvol genoeg omgaan met het onroerend erfgoed. Als het advies van de experts negatief uitdraait, zou de status van Brugge als werelderfgoed in het gedrang kunnen komen, zoals de heer Vandaele daarnet ook aangaf.

De vrees bestaat dat Brugge, een van de mooiste, zo niet dé mooiste stad van Vlaanderen, bedreigd werelderfgoed zou worden. Wij hebben de gewoonte in Vlaanderen om UNESCO als referentie te nemen in ons onroerenderfgoedbeleid. Dat baart me zorgen, zeker in het licht van de inspanningen die geleverd zijn door de stad Brugge en door Vlaanderen. Ik verwijs ook naar inspanningen om ander Vlaams erfgoed tot werelderfgoed uit te roepen. Ik denk aan de indicatieve lijst waar ook een deel van het Leuvense erfgoed, namelijk de universitaire colleges, op prijkt.

De gevolgen van een UNESCO-erkenning zijn niet min. Het doemscenario van Dresden is zeker geen pretje. Op de duur vraag je je af of je het wel zou doen, want eraf vallen is nog slechter en kan heel wat imagoschade opleveren. Ik vraag me ook af in welke mate de ruimtelijke ordening strenger kan in die steden. Dat bepleit ik zeker niet, want we moeten van Brugge geen Disneyland maken waar niets meer mogelijk is. Het is een levende, dynamische stad. Bepaalde nieuwe ingrepen moeten mogelijk blijven. Ik dacht ook niet dat er in Vlaanderen extra financiering bestond voor dergelijk UNESCO-werelderfgoed. Het roept heel wat vragen op.

Minister, wat was de precieze doelstelling van het bezoek aan Brugge? In hoeverre waren uw administratie en uw kabinet betrokken bij het bezoek van de UNESCO-delegatie? Wat is het resultaat? Dat weten we blijkbaar nog niet. Dat zou er zijn in juni, maar misschien weet u er toch al iets van en kunt u wat hoopvolle berichten geven. Wanneer wordt het rapport precies bekendgemaakt? Heeft de delegatie ook andere steden bezocht? Ik dacht het niet, maar ik vraag het voor de zekerheid.

De actiegroepen die UNESCO alarmeerden, zijn het duidelijk niet eens met de manier waarop in Brugge en bij uitbreiding door het Vlaamse Gewest omgegaan wordt met het onroerend erfgoed. Ik heb een en ander opgezocht. De voorzitter van een van die actiegroepen, Andries Van den Abeele van de stichting Marcus Gerards, die ook nog schepen is geweest, is momenteel voorzitter van de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen (KCML). In die hoedanigheid is hij uw eerste adviseur inzake onroerend erfgoed. Dat geeft een extra dimensie aan heel het gebeuren.

Minister, was u persoonlijk op de hoogte van de demarches van de heer Van den Abeele? Hoe staat u er tegenover dat uw adviseur, de voorzitter van de KCML, deze demarche genomen heeft? Vindt u dit gedrag in overeenstemming met wat verwacht kan worden van een voorzitter van zo'n belangrijke instelling?

En nu ik u toch aan het ondervragen ben over UNESCO-dossiers: hoe ver staat het dossier van de mogelijke UNESCO-erkenning van de Leuvense universitaire colleges?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Voorzitter, collega's, minister, het is een merkwaardig en gepolitiseerd dossier geworden over het UNESCO-werelderfgoed en de wijze waarop ermee wordt omgegaan. Ik betreur de politisering van dat dossier. Ik denk dat niemand in Brugge nog in de overtuiging leeft dat we een glazen stolp over die stad moeten zetten en doen alsof we de gotiek of de neogotiek daar voor de eeuwigheid moeten bewaren ver van stof en regen. Er zijn tendenzen in de samenleving en mensen die daar extreme en minder extreme visies op hebben.

Minister, ik wil een pleidooi houden om dat UNESCO-statuut te behouden, maar u bent daar niet verantwoordelijk voor. Dat is een zaak van UNESCO zelf. Als ex-coördinator van Brugge 2002 ben ik mee verantwoordelijk voor het dossier dat we hebben opgemaakt en ingediend en voor de vraag die het schepencollege van de stad Brugge destijds heeft ingediend bij UNESCO. Ik vind het absoluut terecht dat de binnenstad van Brugge werelderfgoed is. Als een niet-West-Vlaming zegt dat Brugge een van de mooiste steden, zo niet de mooiste is, wie zijn wij dan als West-Vlamingen om haar tegen te spreken? Als er een stad is in Vlaanderen die dat statuut verdient, is het wel Brugge en dan mogen we daar trots op zijn.

Er zijn natuurlijk een aantal probleemdossiers geweest in de loop van de tijd die niet behoorlijk konden worden aangepakt omdat ze te maken hadden met privébezit of omdat de eigenaar het liet hangen, zoals de Zeven Torens en het Belgacomgebouw. U hebt een aantal zeer specifieke dossiers die zijn aangekaart door de heer Andries Van den Abeele, een beetje het levend geweten van de monumentenzorg vanuit de kant van de oppositie in Brugge. Ik wil daarover geen uitspraak doen, maar wil er twee dingen over kwijt. Het statuut is absoluut terecht. Er zijn een aantal probleemdossiers, maar wie ben ik als oppositielid in dit parlement om te zeggen dat Brugge op het vlak van het monumentenzorgbeleid het beste beleid voert dat in Vlaanderen kan worden gevoerd? Ik ken geen stad die het beter doet, en mijn partij zit daar ook in de oppositie. Als we Brugge met de vinger zouden wijzen over zijn monumentenzorg, waar zijn we dan mee bezig in Vlaanderen? Dat is zeker niet het punt. Het punt is dat hier een discussie over extremiteiten en over een aantal specifieke dossiers en de netwerken die sommige mensen hebben tot bij de UNESCO, hebben geleid tot een soort inspectie in een aantal dossiers.

Ik hoop dat deze zaak beperkt blijft tot een storm in een glas water. Er is niemand die een stolp wil, maar er is ook niemand die wil dat in Brugge de tijd stil blijft staan. Ik herinner me een immense discussie over hedendaagse architectuur in een historische stad. Ook Brugge moet vandaag monumenten van morgen creëren. Het paviljoen van Toyo Ito op de Burg en de moeizaamheid waarmee we de monumenten van morgen creëren, zijn een illustratie van deze twistappel.

Ik ben er een hevig voorstander van om in de historische stad ook toparchitectuur te brengen, natuurlijk niet ten koste van wat er staat. Wat er in de plaats komt, moet altijd beter zijn dan het origineel, u kent de afwegingen die we moeten maken. Maar de tijd moet niet stil blijven staan en het erfgoed van Brugge mag ook niet vernietigd worden. Ik hoop, minister, dat die wijsheid hier finaal mag zegevieren.

De voorzitter: De heer Delva heeft het woord.

De heer Paul Delva: Ik sluit me aan bij de vraagstellers. De impact van de huidige erkenning van Brugge als UNESCO-werelderfgoed kunnen we onmogelijk overschatten. Het is een van de kanalen waardoor we Vlaanderen op de wereldkaart kunnen zetten. Ik hoop dat we de komende weken en maanden de juiste wegen kunnen vinden om onze zaak te verdedigen.

Brugge ligt me, naast Brussel natuurlijk, heel na aan het hart, gewoon omdat ik daar geboren ben en de oorsprong is van mijn West-Vlaamse roots. Tot daar mijn outing.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Deze problematiek raakt u allemaal en ik deel uw bezorgdheid. De zogenaamde ‘reactive monitoring mission’ was een uitdrukkelijke vraag van het UNESCO-Werelderfgoedcomité, in antwoord op het schrijven van onder meer de vzw Marcus Gerards.

In zijn beslissing tijdens zijn laatste bijeenkomst in Sevilla in juli 2009 vroeg het Werelderfgoedcomité om gedetailleerde informatie bij het project voor het Museum of History, en bij de geplande ingrepen aan de huizen Casselberg, Zeven Torens en Frans Schild, samen met de resultaten van eventuele voorafgaande studies die werden uitgevoerd. Ook verzocht het comité om een gezamenlijke Werelderfgoedcentrum/ICOMOS-missie (International Council on Monuments and Sites) uit te nodigen om de mogelijke impact van deze en andere projecten op de, ik citeer, “uitzonderlijke universele waarde” te evalueren. Bovendien werd gevraagd om tegen 1 februari 2011 een gedetailleerd rapport op te stellen over de bewaringstoestand van het goed en over de vooruitgang die werd geboekt in het uitvoeren van de geformuleerde aanbevelingen met het oog op een beoordeling door het Werelderfgoedcomité in zijn 35e bijeenkomst in 2011. Dit is een vrije vertaling van de originele Engelstalige beslissing.

De toelichting bij de aangehaalde projecten is vooraf aan de delegatieleden bezorgd. De missie is, zoals u weet, tussen 22 en 25 maart ontvangen in Brugge. Het toestandrapport dat werd opgesteld door het agentschap Ruimte en Erfgoed in nauw overleg met het stadsbestuur van Brugge, is op 6 april aan UNESCO bezorgd.

Ik bundel de vragen met betrekking tot mijn betrokkenheid en die van mijn agentschap. Het Vlaamse UNESCO-werelderfgoed wordt opgevolgd door Ruimte en Erfgoed. Dit agentschap heeft de hele voorbereiding van de missie gecoördineerd. Een ruime delegatie van het agentschap, met vertegenwoordigers van het hoofdbestuur en Ruimte en Erfgoed afdeling West-Vlaanderen, heeft de UNESCO/ICOMOS-missie begeleid van maandag tot en met donderdag.

De financiële kosten verbonden aan het bezoek werden gedeeld door Ruimte en Erfgoed en de stad Brugge. Ruimte en Erfgoed heeft de kosten verbonden aan de vertaling van een aantal documenten op zich genomen, samen met de kosten voor de rondvaart op dinsdagvoormiddag en de kosten voor de lunches.

De organisatie van het bezoek is enigszins moeizaam verlopen, doordat UNESCO en ICOMOS erg laat de tijdelijke data voor het bezoek hebben doorgegeven en pas op 26 februari stond vast wanneer het bezoek zou plaatsvinden. Vanaf die datum werd ik in detail op de hoogte gehouden van de voorbereiding en het verloop van het bezoek. Mijn kabinet heeft in samenspraak met de administratie ervoor gekozen om niet deel te nemen aan het

bezoek dat eind maart werd georganiseerd. Tot op heden is het bezoek ook geen politiek verhaal.

Ik licht kort de werkwijze van UNESCO en de gemaakte afspraken toe. Paragraaf 172 van de richtlijnen bij de Werelderfgoedconventie verzoekt lidstaten om belangrijke restauratie- of nieuwbouwprojecten die een impact kunnen hebben op de Uitzonderlijke Universele Waarde van het Werelderfgoed, vooraf voor te leggen aan het UNESCO Werelderfgoedcomité. Dit verloopt in principe via het Werelderfgoedcentrum, dat in dezen niet zelf adviseert, maar gebruik maakt van ICOMOS of International Union for Conservation of Nature (IUCN). Uiteraard is dit een tijdrovende procedure.

Tot aan het bezoek aan Brugge waren er binnen de Vlaamse context nog nooit dossiers aan UNESCO voorgelegd, ondanks het bestaan van paragraaf 172, onder meer omdat het praktisch niet haalbaar lijkt door de dwingende termijnen. Uiteraard is dit ook tijdens het bezoek ter sprake gekomen, waarbij er van onze hoek uit vooral gewezen is op de tijdsproblematiek. De vertegenwoordiger van het Werelderfgoedcentrum gaf aan dat dit inderdaad een probleem zou kunnen zijn. Er werden verschillende mogelijkheden besproken om dit op te lossen, bijvoorbeeld meerdere keren per jaar een overleg in Parijs, waarop projecten zouden kunnen worden toegelicht.

Uiteindelijk is afgesproken dat Brugge moeilijke dossiers aan Parijs voorlegt, met duidelijke vermelding van de deadline. Om zo weinig mogelijk tijd te verliezen zou er bij voorkeur gebruik worden gemaakt van elektronisch verkeer. Een eerste dossier met betrekking tot de bouw van twee windturbines ten noorden van het stadscentrum werd kort na het bezoek aan het Werelderfgoedcentrum bezorgd. Het is nu afwachten hoe dit in de praktijk zal lopen en of dit haalbaar is.

Ik beschouw het onderzoek door het Werelderfgoedcentrum en ICOMOS dus niet noodzakelijk als negatief. Tijdens het afscheid heeft de heer Kilian, de Slowaakse expert die door ICOMOS was afgevaardigd, trouwens de missie besloten met de vraag: “Comment peut-on vous aider?”

Ik ben ervan overtuigd dat de Vlaamse overheid en de stad Brugge op een heel goede manier met elkaar samenwerken, en dat die samenwerking mee geleid heeft tot de dynamische werelderfgoedstad die Brugge vandaag is. Het is geen stad onder een stolp, het is niet Bruges-la-Morte. Het is een stad waarin het verleden een bijzondere plaats heeft, maar waarin ook ruimte moet zijn en is voor het heden en de toekomst. Het Concertgebouw is een mooi voorbeeld van hoe een hedendaagse ingreep mogelijk is en zelfs een meerwaarde kan betekenen in een historische stadsomgeving.

Er wordt in de context van dit bezoek aan Brugge herhaaldelijk verwezen naar het voorbeeld van Dresden. Het is belangrijk aan te halen dat het proces dat geleid heeft tot de schrapping van Dresden, 4 jaar in beslag heeft genomen, van 2006 tot en met 2009. UNESCO gaat niet over één nacht ijs, en onderneemt verschillende pogingen om problemen recht te trekken. Ik kan u verzekeren dat bij mij, en voor zover ik begrepen heb ook bij het stadsbestuur van Brugge, een hoge mate van bereidheid is om hierover met UNESCO van gedachten te wisselen.

Feit is wel dat we in Vlaanderen met strikte vergunningsprocedures zitten, die vaak aan strikte, krappe termijnen gebonden zijn. Brugge bijvoorbeeld is vanaf 1 mei ontvoegd, zodat vanaf die datum een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning binnen 75 dagen afgehandeld moet zijn. Dat strookt niet met de daarnet aangehaalde principes die binnen de Werelderfgoedconventie gehanteerd worden. Het Werelderfgoedcentrum is zich bewust van die problematiek. Er zal bekeken worden hoe hierop kan worden ingespeeld. Dat is een heel belangrijk punt, dat we moeten meenemen. We zijn allemaal bezorgd, over meerderheid en oppositie heen. Ik refereer aan de rapporten van de commissie-Berx en de commissie-

Sauwens, waar we gezegd hebben dat de procedures in Vlaanderen sneller moeten verlopen. Publieke werken, maar ook privéwerken, lijden onder een veel te lang tijdsverloop.

Dat is natuurlijk een problematiek die hier nog eens bovenop komt. Als je werelderfgoed bent, en UNESCO vraagt om dat aan hen voor te leggen, maar de procedures liggen niet vast en de termijnen zijn niet afgesproken, dan riskeer je in de problemen te komen. Dat spoort niet met onze wil om rechtszekerheid te bieden en om iemand die wil bouwen en een project indient, op redelijke termijn zekerheid te verschaffen over de aanvraag. Dat is een pijnpunt. Ik neem me voor om dat verder mee op te nemen.

Ik zal straks een initiatief aankondigen dat daarbij belangrijk zou kunnen zijn, namelijk het initiatief om als Vlaamse overheid te participeren aan een Werelderfgoedstedencolloquium, dat volgend jaar samen met Brugge georganiseerd zou kunnen worden. Dat colloquium zal zich concentreren op de problemen waarmee werelderfgoedsteden in de 21e eeuw worden geconfronteerd. Ik denk aan de stedelijke dynamiek in een historische context, de vergunningenproblematiek, de energiezuinigheidsproblematiek, het mobiliteitsvraagstuk. Dat zijn allemaal vragen waarvan ik mij levendig kan voorstellen dat ze niet alleen bij ons leven, maar ook bij andere werelderfgoedsteden. Die zaken botsen vaak met de huidige realiteit en de huidige vereisten.

Binnen de context van UNESCO zou een dergelijk evenement uitzonderlijk zijn. Meestal vinden dergelijke studiedagen plaats op het niveau van de lidstaten, die dan hun experts, afgevaardigden of aanspreekpunten sturen. Dit colloquium zou echter bewust mikken op de beheerders van de werelderfgoed sites, die met de concrete problemen geconfronteerd worden. Die studiedag kan in mijn ogen een waardevolle bijdrage vormen aan het debat over historische stadslandschappen, dat al enkele jaren wordt gevoerd binnen UNESCO. Ik heb daarom beslist om een budget van 60.000 euro vrij te maken voor de organisatie van dit colloquium.

Het resultaat van het bezoek aan Brugge is een rapport, dat normalerwijze mag worden verwacht in de eerste helft van mei, van de experts van het Werelderfgoedcentrum en de International Council on Monuments and Sites (ICOMOS), dat samen met het rapport dat wij aan UNESCO bezorgen, zal worden onderzocht door het Werelderfgoedcomité. Op basis van die documenten zal het comité in principe tussen 25 juli en 3 augustus van dit jaar, tijdens de 34e sessie in Brasilia, een beslissing nemen. Een beslissing is in dezen geen definitief oordeel, maar een volgend rapport.

Het rapport dat nu gezamenlijk zal worden voorbereid door de Werelderfgoedcentrum/ICOMOS-missie, is in principe vanaf 6 weken voor de bijeenkomst van het Werelderfgoedcomité samen met een voorstel van beslissing beschikbaar. Uiteraard zullen wij de publicatie van dit rapport en het voorstel van beslissing nauwgezet in het oog houden, en indien nodig nog voor het begin van de 34e bijeenkomst van het Werelderfgoedcomité stappen ondernemen.

Collega's, Ruimte en Erfgoed verwacht absoluut niet dat er deze zomer al een definitieve beslissing over Brugge zal vallen. Vermoedelijk komen er aanbevelingen om op een structurele wijze de erfgoedzorg in Brugge beter te kunnen garanderen. Het jaar erna zal Brugge vermoedelijk opnieuw op de agenda worden geplaatst en zal men België/Vlaanderen vragen om op voorhand een verslag te maken over de wijze waarop met die aanbevelingen is omgegaan. Dat zal in dialoog moeten gebeuren, collega's. Als dat rapport bezorgd wordt, moeten we daarover in dialoog en overleg treden met UNESCO. De verwachting is dus niet dat er zo snel een beslissing valt, maar er zijn een aantal heel valabele argumenten, niet het minst het beleid dat Brugge voert, om zomaar te besluiten dat men het statuut van werelderfgoedstad zou kunnen kwijtspelen.

In het kader van de uitgevoerde missie zijn er geen andere steden bezocht, mevrouw Brouwers. Een dergelijke missie vraagt veel voorbereiding, en ook na de missie is er tijd

nodig om het rapport op te stellen. Het Werelderfgoedcomité in Sevilla heeft wel nog voor andere sites om een dergelijke ‘reactive monitoring mission’ verzocht. Ik noem een aantal sites, zonder dat ik kan inschatten in welke mate die missies ook effectief hebben plaatsgehad: Ibiza in Spanje, het historische centrum van Praag in Tsjechië, het culturele landschap van Sintra in Portugal en het historische centrum van Sint-Petersburg in de Russische Federatie. U ziet dat Brugge niet de enige stad is die daarmee wordt geconfronteerd. Ik kan me dan ook levendig voorstellen dat die problematiek ook elders leeft en dat het spanningsveld dat hier door u en door mij is geëvoceerd, collega’s, tussen werelderfgoed en de dynamiek van een stad van vandaag, die niet onder een stolp leeft, elders evenzeer aan bod komt.

Een van de eerste verenigingen om UNESCO te contacteren over Brugge was Marcus Gerards vzw. Die stichting, die al actief is sinds de jaren 1960, staat onder het voorzitterschap van Andries Van den Abeele, die tot voor kort voorzitter was van de KCML. Zoals u hebt kunnen vernemen, is er sinds 13 april een nieuwe voorzitter van de KCML. Mijn administratie heeft op 28 april 2008 per mail een kopie gekregen van het schrijven dat Marcus Gerards aan UNESCO heeft gericht. Er is voor dat schrijven vooraf geen toestemming gevraagd.

Sta mij toe erop te wijzen dat de voorzitter van de KCML niet mijn eerste adviseur is. Het is niet de voorzitter die die rol speelt, maar de commissie die hij of zij voorziet. Mij zijn trouwens gevallen bekend van individuele meningen van de toenmalige voorzitter, de heer Van den Abeele, die niet altijd spoorden met het standpunt van de commissie.

De KCML vervult vandaag een essentiële adviseursrol in beschermingsprocedures. Dat is decretaal zo bepaald. De Vlaamse Regering bijvoorbeeld moet de KCML horen vooraleer een beslissing te nemen over een definitieve bescherming, of in geval van de wijziging of opheffing van een bestaande bescherming. In een aantal gevallen geeft de KCML ook een inhoudelijk preadvies, nog voor de beschermingsprocedure werd opgestart.

Ik heb wat deze concrete zaak betreft, niet het gevoel dat de heer Van den Abeele zaken heeft gedaan die niet zouden mogen. Elk van die mensen heeft ook een individuele rol in de samenleving, oefent eventueel een beroep uit en dergelijke meer. In het algemeen vind ik wel dat je er altijd over moet waken dat je niet in een tegenstelling van belangen terechtkomt. Daar moeten mijns inziens de regels spelen die elders ook gelden in de governance, dat als je betrokken bent in een dossier waarbij je advies moet geven aan de overheid, je je terughoudend opstelt of helemaal niet deelneemt aan de besprekingen daaromtrent.

Ik heb navraag gedaan, en er bestaat op dat punt geen code of huishoudelijk reglement binnen de KCML. Ik vind dat dat een regel zou moeten zijn. Ook al bestaat die code niet, het is mijns inziens vanzelfsprekend dat je dat doet. We voelen dat zelf allemaal aan. Dat staat ook in het Gemeentedecreet: iemand die een persoonlijk belang heeft bij een zaak, verlaat de zaal op het moment dat erover wordt beraadslaagd. Een schepen of een minister doet dat evenzeer. Ik vind dat dat ook algemeen geldt voor onze administratie en onze adviesorganen.

Ik ga aan mevrouw Draye, die sinds 13 april in functie is voor een periode van 4 jaar, in elk geval vragen dat ze daar werk van maakt. Ik kan me immers indenken, aangezien dat allemaal mensen zijn die in het volle maatschappelijke leven staan, dat er zich vroeg of laat een spanningsveld voordoet. Dat belet op zich het functioneren in de KCML niet, maar ik vind dat je daar bepaalde regels over moet kunnen afspreken. Naar mijn aanvoelen is dat in dit geval niet gebeurd.

Ik wil trouwens mijn waardering uitdrukken voor het werk dat de heer Van den Abeele al die tijd gedaan heeft. De heer Caron heeft daar al terecht op gewezen. Ik heb hem ook aangesteld tot erevoorzitter van de KCML. De man heeft zijn sporen verdiend in het erfgoed in Brugge, maar ook in heel Vlaanderen.

Mevrouw Brouwers, in het najaar van 2009 heb ik de K.U.Leuven en het stadsbestuur van Leuven uitgenodigd op mijn kabinet, om na te gaan hoe ze tegenover de nominatie staan. Ik vind dat dit dossiers zijn die we moeten bespreken met het lokale niveau. Zij moeten daarachter staan. We moeten weten waaraan we beginnen en wat de eventuele consequenties zijn. Uit dat gesprek is gebleken dat de beide partijen bereid zijn het idee in detail te bekijken. We bevinden ons momenteel in die fase. De stad en de universiteit zijn samen met het agentschap Ruimte en Erfgoed aan het onderzoeken of er een afbakening kan worden gevonden die enerzijds beantwoordt aan de UNESCO-criteria en anderzijds door alle partijen wordt gesteund. Die gesprekken verlopen gunstig, om het woord ‘constructief’ eens niet te gebruiken. Als daarover eenmaal een akkoord is bereikt, gaan we internationaal op zoek naar andere geïnteresseerde universiteitssteden, om een gezamenlijk voorstel uit te werken. Een precieze timing kan ik ter zake nog niet geven. Mogelijk kan ik hierover na de zomer al meer duidelijkheid verschaffen.

Ook daar, in de voorafgaande fase, worden we mutatis mutandis met datzelfde spanningsveld geconfronteerd. Heel veel gebouwen van die universiteit in dat centrum zijn ongelooflijk waardevol. Ze zijn beschermd of beschermingswaardig. Ook daar is er een spanningsveld, omdat de universiteit die gebouwen ook nog wel wil gebruiken. Onlangs was er het geval van twee instituten die zouden worden beschermd. Mochten ze worden beschermd zoals ze er staan, met de invulling ervan, met de laboratoria en alle objecten die er aanwezig zijn, zouden ze in feite echter musea worden. Dat is niet de taak van de universiteit. Dan kan de universiteit die instituten niet meer gebruiken. Samen met mijn administratie wordt gezocht naar constructieve oplossingen. De universiteit heeft geen enkel probleem met de bescherming, maar wil dat we toelaten daar een bestemming aan te geven en die voort te blijven gebruiken. Dat is een van de lijnen van ons beleid. Dat zijn natuurlijk zaken die, enigszins in het licht van de problemen in Brugge, nog meer zullen worden opgehelderd in heel die voorafgaande fase van dialoog met de stad Leuven en de universiteit, maar de beide partijen zijn daar in principe echt voor. Het zou natuurlijk ook een enorme meerwaarde geven. We weten dat dit fantastisch erfgoed is, dat daarvoor intrinsiek heel zeker in aanmerking komt. Dat wordt goed en degelijk voorbereid, om dan, op het gepaste moment, met een dossier te kunnen komen.

Ik hoop dat we ondertussen ook lering kunnen trekken uit de zaak-Brugge. Ik heb u ook het aantal voorbeelden gegeven die op de agenda zijn geplaatst door het Werelderfgoedcomité. Het blijkt niet alleen om Brugge te gaan. Er is het jammerlijke geval van Dresden. Elders rijst het probleem zichtbaar ook. We zullen daar toch ernstig over moeten praten met UNESCO. Er is het spanningsveld tussen een moderne stad, die niet onder een stolp ligt, en de vergunningsprocedure. Voor dergelijke zaken moet ook een organisatie als UNESCO oog hebben. Zo niet zitten we na een tijd immers hopeloos vast.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

De heer Wilfried Vandaele: Minister, ik dank u voor uw antwoord. Daaruit blijkt alleszins dat u het dossier op de voet volgt en blijft volgen. In deze fase kunt u inderdaad niet meer doen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Mevrouw Karin Brouwers: Minister, ik dank u eveneens voor uw zeer uitgebreide antwoord. Het idee om dat colloquium met de beheerders van al die steden te organiseren, lijkt me zeer interessant. Dat is eens een andere aanpak. Het vergunningsbeleid kan zeker een element zijn voor dat colloquium. Minister Muylers neemt dat beleid volledig voor zijn rekening. Ik heb dat al even aangehaald. Gisteren heb ik het er even over gehad met mevrouw Van Volcem, die het natuurlijk erg jammer vond dat ze er vandaag niet kon zijn. Ze stelde dat ze vanaf 1 mei ontvoegd zou zijn. U hebt dat zelf ook aangehaald. Dat heeft dan weer consequenties voor de timing. Onze Vlaamse regelgeving strookt zichtbaar niet met wat UNESCO verwacht. Dat moet worden opgehelderd. Ik hoop dat dit voor een deel kan

gebeuren op dat colloquium. Ik hoop dat er een en ander uit voortvloeit dat we naderhand kunnen gebruiken. Ik hoop ook dat de twee rapporten waarover u het had, kunnen worden verspreid onder de geïnteresseerde commissieleden, wanneer ze klaar zijn.

Minister Geert Bourgeois: Ik zal u die rapporten bezorgen. Dat is de openbaarheid van bestuur.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Minister, ik sluit me aan bij de collega's wat uw degelijke antwoord betreft. Zoals werd gezegd, voert de stad Brugge toch wel een degelijk monumentenbeleid, maar een discussie moet kunnen in de samenleving. Dries Van den Abeele heeft, als voorzitter van de vzw Marcus Gerards, maar in het verleden ook van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen, blijk gegeven van veel deskundigheid en inzet. Zoals u dat trouwens min of meer hebt gezegd, verdient hij daar ook alle waardering voor.

Er mag in een samenleving, in een stedelijke context als de Brugse, een discussie zijn over de vraag waar de grenzen liggen: wat moet je beschermen, wanneer mag je ingrijpen, wanneer mag je elementen van hedendaagse architectuur daartussen brengen? Dat is een interessant debat. Het zou erg zijn mocht dat debat niet kunnen worden gevoerd.

In die zin sluit ik me ook helemaal aan bij wat u zegt: er moet eens met UNESCO kunnen worden gepraat over ingrepen in steden, natuurlijk als die de kwaliteit van die steden niet kapotmaken en ze eventueel zelfs opkrikken. Het is niet waar dat we erfgoed alleen als een te bewaren, museaal gegeven kunnen beschouwen. Erfgoed moet ook levend kunnen zijn. Pas dan krijgt het ook meer betekenis voor de gebruikers ervan. Dat is de boodschap die we voor een deel in overweging moeten nemen bij dat colloquium en discussies met UNESCO.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van de heer Dirk Van Mechelen tot de heer Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand, over de rol van het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) in de inventarisatie

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Voorzitter, ik heb met veel genoegen geluisterd naar het debat over Brugge. Dat debat, van Toyo Ito tot Crepain, over Renaat Braem, was misschien wel een boeiend debat als inleiding bij de problematiek die ik vandaag aan de orde wil brengen.

Naar aanleiding van een recente interpellatie van mevrouw Van der Borght over de bescherming van het hooperfgoed in de streek rond Asse en Aalst, is de problematiek van de inventarisatie van relictten aan bod gekomen. Minister, ik was eigenlijk geschrokken toen ik uw antwoord daarop las. Volgens u ligt de verantwoordelijkheid voor het inventariseren immers niet langer bij de Vlaamse overheid, meer bepaald bij het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE), maar wel bij de lokale besturen, plaatselijke verenigingen en vrijwilligers.

Ter herinnering citeer ik even uit de Handelingen. Mevrouw Van der Borght vroeg u letterlijk: "Minister, u gaat ervan uit dat die inventarisatie hoe dan ook lokaal moet gebeuren. Het is dus niet het VIOE dat dit moet doen?" U antwoordde: "Het is inderdaad een lokale taak en dat vergt ook veel werk." Mevrouw Van der Borght antwoordde daarop, wellicht veeleer gezien de Aalsterse context: "Het is juist daarom dat ik bang ben." U repliceerde daarop: "De mensen van het agentschap kennen de streek onvoldoende om te weten waar ze moeten aan werken. Ik neem aan dat er lokale verenigingen en heemkundige kringen zijn die de zaken

goed kennen, zoals de Keteniers, die al veel hebben gedaan voor de streek. Die organisatie heeft al een eerste onderzoek gedaan. De lokale overheid kan dat doen, eventueel in samenwerking met een lokale vereniging. Dat is niet zo'n reusachtig werk. Dat werk moet dan wel worden verfijnd voor het wordt opgeleverd. Het VIOE moet een echt onderzoek doen en dat typologisch benaderen. De eerste elementen daarvoor moeten worden aangereikt."

Minister, eerlijk gezegd verbaasde dit standpunt me wat. Enerzijds houdt het een reflex in om een belangrijke taak met betrekking tot het behoud van ons onroerend erfgoed door te schuiven naar lokale overheden. Wij hebben dat ook gedaan, met het decreet met betrekking tot de ruimtelijke ordening. We hebben daarbij een soort alarmbelprocedure ingevoerd voor het slopen van geïnventariseerde gebouwen, maar ik denk dat dit een vrijwel automatische procedure zal zijn als de inventaris zal zijn gelinkt aan het vergunningenregister. Hier is het echter veeleer de opzet de lokale overheden actief te betrekken bij het inventariseren, terwijl de Vlaamse overheid toch aanzienlijke middelen heeft geïnvesteerd in een wetenschappelijke instelling die inventarisatie als een van haar kernopdrachten heeft.

Ik heb nog eens even nagekeken wat de mission statement van het VIOE is. Er staat letterlijk te lezen: "Het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE) is de wetenschappelijke instelling van de Vlaamse overheid die het onroerend erfgoed in Vlaanderen onderzoekt, inventariseert en de resultaten daarvan ontsluit." Voor mij is dat een heel nadrukkelijke opdracht, die de Vlaamse Regering bij beslissing van 5 maart 2004 heeft toegekend aan het VIOE. In zijn eigen missieomschrijving geeft het VIOE bovendien aan dat het, als basis voor dit wetenschappelijk onderzoek en als hulpmiddel voor het beleid, uitgebreide inventarissen van het bouwkundig erfgoed, archeologische vindplaatsen, landschap en maritiem en varend erfgoed beheert en ontsluit. Daarmee kan ik het alleen maar eens zijn.

In zijn strategische doelstellingen van de lopende beheersovereenkomst heeft het VIOE zelf de volgende omschrijving gegeven: "Integreren, uitbreiden en ontsluiten van interne en externe inventarissen in heel het domein van het Vlaams onroerend erfgoed om een optimaal beleidsinstrument en een solide basis voor de onderzoeksbalans te kunnen aanbieden in het kader van beschermings-, ruimtelijke ordenings- en inspectiebeleid en van de programmatie en de uitvoering van het wetenschappelijk onderzoek".

In de operationele doelstellingen, voorzitter, vinden we als indicator onder andere terug "dat het succes van het VIOE mag worden afgemeten" – en dat vind ik toch wel heel boeiend – "aan het aantal thematisch-typologische inventarissen dat werd ontwikkeld, aan de actualisatie van de inventaris en aan de eventuele koppeling met externe databanken". Het VIOE zegt zelf dat je het mag afrekenen na zijn prestaties en het goed werken en uitvoeren van de beheersovereenkomst op basis van deze indicatoren die, naar mijn bescheiden mening, alles te maken hebben met de hele taakstelling rond inventarisatie.

Minister, wat is volgens u de opdracht van het VIOE met betrekking tot zijn kerntaak aangaande het beheer en de ontsluiting van inventarissen?

Hoeveel mensen zijn binnen het VIOE bezig met de actualisatie van de inventaris, de herinventarisatie, het ontwikkelen van – wat we ooit hebben aangekondigd – 'predictive modelling' door het opstellen van archeologische evaluatiekaarten, de inventarisatie van het roerend archeologisch erfgoed, van het varend erfgoed en van het maritiem erfgoed? Wie is daar binnen het VIOE mee bezig? Hoeveel mensen zijn er met de inventarisatie bezig en hoeveel anderen hebben er andere taken? We weten dat er een heel belangrijk spanningsveld is tussen enerzijds de ambitie die het VIOE – terecht – heeft om ook een wetenschappelijke instelling te zijn die zich ook internationaal positioneert, en anderzijds de kernopdracht van inventarisatie.

Aan welke thematisch-typologische inventarissen wordt momenteel door het VIOE gewerkt? We zouden een voortschrijdend proces moeten zien. Sinds wanneer is men hier mee bezig? Wat mogen we verwachten?

Op welke manier wordt de actualisatie en de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed door het VIOE aangepakt? Ik heb het signaal gekregen dat dit nogal eens ad hoc gebeurt. Is dat de aanpak die we beogen, of doen we dat op een meer systematische manier? Doen we het bijvoorbeeld gemeente per gemeente, of thematisch-typologisch? Zijn er termijnen voor vastgelegd?

U zult mij nooit kunnen verwijten dat ik het niet voor vrijwilligers heb. Ik heb ooit als minister van Onroerend Erfgoed de stelling geponereerd dat ik liever professionele vrijwilligers heb dan amateuristische professionals. Deze woorden hebben toen nogal wat stof doen opwaaien, maar het was goedbedoeld. In de erfgoedsector hebben we gelukkig heel veel goede vrijwilligers die actief zijn. Bij het opstellen van de inventarissen – wat volgens mij een kerntaak van het VIOE is en waarvoor ook uitgebreide middelen beschikbaar zijn – moeten we toch een ‘check and balance’ doen en nagaan wat de rol is van de vrijwilligers en de lokale besturen in de opdracht van het VIOE.

Binnen welke termijn plant u dat deze lokale besturen en verenigingen deze basisinventarissen ter beschikking zullen stellen? Ik kan eerlijk gezegd niet goed inschatten wat die basisinventarissen moeten voorstellen.

Hoe schat u de moeilijkheidsgraad van deze opdracht in? Ik heb zelf de eer burgemeester te mogen zijn van een middelgrote gemeente, maar ik zie me nog niet onmiddellijk aan een inventaris beginnen in die kleine leuke gemeente ten noorden van Antwerpen. Hoe moet dat gebeuren? In het antwoord op de vragen van mevrouw Van der Borght zegt u dat het een taak is van de lokale besturen en dat het veel werk vraagt en even nadien zegt u dat lokale besturen en verenigingen eventueel kunnen samenwerken omdat het niet zo’n reusachtig werk is. Wat is het nu en wat verwacht u van de lokale besturen?

Het feit dat het VIOE dit als wetenschappelijke instelling moet trekken, betekent dat er de ambitie is om een globaal afwegingskader te hebben. Dat was trouwens ook de reden van de thematisch-typologische aanpak. Men kan een vakwerkhoeve per Limburgse gemeente bekijken of men kan dé vakwerkhoeves bekijken en nagaan welke exemplaren er absoluut bewaard en beschermd moeten worden. Dat vraagt natuurlijk een bovenliggend globaal afwegingskader.

Ik vergelijk het een beetje met de inventarissen die het Sint-Lucasarchief ooit heeft opgesteld en waarbij er bijna quoterings worden gegeven op basis van het belang op lokaal niveau en op provinciaal niveau. Dat kan toch niet de bedoeling zijn, als we inventariseren met het oog op wat we in ruimtelijke ordening hebben ingeschreven en wat een duidelijke beleidskeuze was, namelijk dat men niet meer zomaar kan slopen. Inventariseren is ook een basis voor bescherming, vandaar dat het belangrijk afwegingskader toch Vlaams moet zijn en van voldoende kwaliteit.

Tot slot, op welke manier gaat het VIOE pro-actief op zoek naar externe inventarissen die een aanvulling kunnen betekenen voor de eigen inventarissen? Ik geef een voorbeeld. We weten dat de Koninklijke Militaire School een belangrijke inventaris heeft. Ik lees ook bij de budgetbespreking dat u, terecht, begaan bent met de viering van de honderdste verjaardag van de Eerste Wereldoorlog. De Koninklijke Militaire School heeft heel wat inventarissen van de slagvelden en thesissen over het archeologische aspect, maar ook over het militair-strategische aspect. Is men daarmee bezig? Wordt dit gebruikt? Als eenvoudige zoon van een zelfstandige heb ik ontdekt en geleerd dat het wiel al is uitgevonden en dat we dat geen twee keer moeten doen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Voorzitter, collega’s, ik begrijp uw zorg over mijn antwoord dat een beetje cryptisch was en aanleiding kan geven tot bijkomende vragen.

Mijnheer Van Mechelen, ik wil er geen misverstand over laten bestaan dat het opmaken van inventarissen een kerntaak van het VIOE is, zoals u zelf aanhaalt. U kunt ook in mijn beleidsnota lezen dat inventarisatie een van mijn grootste beleidsprioriteiten is om te kunnen beschikken over betrouwbare inventarissen van het waardevolle erfgoed dat Vlaanderen rijk is. Het vormt de basis voor een kwaliteitsvol beleid inzake de bescherming en het beheer van dat onroerend erfgoed. Zonder inventaris kan je veel moeilijker een beleid ontwikkelen.

Zoals u weet, is een aanzienlijk deel van het onroerend erfgoed van Vlaanderen al in kaart gebracht. Het VIOE zet nu volop in op het aanvullen en het vervolledigen van deze instrumenten. Om deze inventarissen op een efficiënte manier aan te vullen, verzamelt het VIOE nieuwe gegevens en vult ze waar mogelijk aan met gegevens die door derden, onder andere lokale besturen, kunnen worden aangereikt. Die beleidsdoelstelling zal als een essentieel element worden opgenomen in de nieuwe beheersovereenkomst van het VIOE.

De verschillende inventarissen van het onroerend erfgoed die op gewestelijk niveau ter beschikking worden gesteld, kunnen de basis zijn voor een lokaal-erfgoedbeleid doordat ze kunnen fungeren als referentiekader voor adviesverlening, planning en regelgeving op lokaal niveau. Het strekt tot aanbeveling, maar het staat de lokale besturen vrij om deze inventarissen aan te vullen. Het moet evenwel duidelijk zijn dat de coördinatie en de wetenschappelijke toetsing van de inventarisatie van het onroerend erfgoed van Vlaanderen een opdracht blijft van de Vlaamse overheid, met name van het VIOE. De lokale besturen, verenigingen en particulieren kunnen hier echter altijd een bijdrage aan leveren.

Inventarisatie is voor het VIOE geen op zich staande activiteit, maar maakt inherent deel uit van het integrale onderzoeksproces. Om die reden is die activiteit binnen het VIOE geïntegreerd in de generieke functie erfgoedonderzoeker, samen met andere kernactiviteiten, zoals de adviesverlening, de ontsluiting van de onderzoeksresultaten naar de wetenschappelijke wereld en naar het brede publiek, en de bijdrage tot de kwaliteitsborging en verhoging van methodes en technieken voor het onderzoek en beheer van het onroerend erfgoed. Van elke erfgoedonderzoeker binnen het VIOE wordt verwacht dat al die aspecten voldoende aan bod komen in het dagelijkse functioneren.

Het erfgoedonderzoek dat door het VIOE wordt uitgevoerd, kan worden ingedeeld in vier vakgebieden.

Voor het bouwkundig erfgoed zijn er momenteel 15 onderzoekers werkzaam in het VIOE. Samen vertegenwoordigen ze 14,3 VTE. Daarvan worden op dit ogenblik ongeveer 9,3 VTE of 65 percent gebruikt voor inventarisatie. Voor het vakgebied landschap telt het VIOE 7 onderzoekers die samen 6,8 VTE vertegenwoordigen. Zij werken aan de actualisatie en de uitbreiding van de landschapsatlas, de inventaris 'houtige beplantingen met erfgoedwaarde, historische tuinen en parken', en voor de periode 2010-2011 aan het Wereldoorlog I-erfgoed in de frontstreek, in de Westhoek. Daaraan werken 5,1 VTE of 75 percent.

Voor de inventarisatie van het archeologisch erfgoed kunnen twee aspecten onderscheiden worden: de aanvulling en de optimalisatie van de centrale archeologische inventaris (CAI) en de aanduiding en waardering van bewaarzones die staan voor zones met bekend waardevol archeologisch erfgoed. In de CAI worden de locatie en de gegevens van de gekende archeologische sites en vindplaatsen verzameld. Voor de actualisering van deze inventaris, het inhoudelijk redigeren van de data, het ingeven van vondstmeldingen, rapporten van het Agentschap Ruimte en Erfgoed, het aanvullen van hiaten en de opmaak van de thesaurie, enzovoort, zet het VIOE op dit moment 3 VTE in.

De inzet van andere onderzoekers voor archeologisch erfgoed voor de CAI, onder meer voor het opvolgen van vondstmeldingen, het verwerken van resultaten en het verzekeren van de registratie in de CAI en de controle op de gegevens bedraagt ongeveer 2 VTE. De bewaarzones zijn zones waar volgens de beschikbare kennis waardevol archeologisch erfgoed aanwezig is. Om die zones in kaart te brengen worden alle onderzoekers archeologie

ingeschakeld. De totale inzet daarvan bedraagt ongeveer 2,5 VTE. Het VIOE zet voor het vakgebied archeologie 7,5 VTE in voor inventarisering, op een totaal van 13 beschikbare onderzoekers, wat dus een aandeel van 58 percent betekent.

Voor de inventarisering van het varend en het maritiem erfgoed, met onder meer de uitbreiding tot beroepsschepen van de binnenvaart, zet het VIOE 0,5 VTE in, op een totale beschikbare capaciteit van 1 VTE. Samengevat: het VIOE zet momenteel voor de inventariseringstaken van de diverse vakgebieden ongeveer 22,4 VTE in, op een totale onderzoekscapaciteit van 35,1 VTE, of 64 percent.

Om dergelijke complexe en omvangrijke inventarissen goed te kunnen beheren en ontsluiten is uiteraard een optimale IT-omkadering nodig. Het VIOE beschikt over 3 IT-specialisten die verantwoordelijk zijn voor het ontwikkelen en beheren van de applicaties. Daarvan werken 2 VTE aan de ontwikkeling, de exploitatie en het onderhoud van de inventariseringssystemen.

Ten slotte kan ik nog vermelden dat personeelsmiddelen die om diverse redenen soms kunnen vrijkomen, worden geherinvesteerd in tijdelijke aanwervingen die maximaal worden ingezet voor inventarisering. Die extra inventariseringcapaciteit via kortlopende contracten is op dit moment goed voor 4,5 VTE.

Het VIOE werkt momenteel aan meerdere thematische inventarissen, met name aan de inventaris houtige beplantingen met erfgoedwaarde, die is opgestart in 2006. Tot op heden is de methodologie uitgewerkt en onderbouwd en zijn in een proefproject drie gemeenten gebiedsdekkend geïnventariseerd. Dit jaar wordt een vierde gemeente aangepakt.

De inventaris historische tuinen en parken is nog opgestart door de afdeling Monumenten en Landschappen. Vanaf dit jaar wordt die inventaris helemaal door het VIOE beheerd. De eerste prioriteit zal zijn om een aangepaste digitale structuur en ontsluiting voor deze inventaris uit te bouwen. Daarnaast wordt dit jaar gestart met de inventarisatie van een volgende regio. De inventaris van historische orgels is ongeveer 35 jaar geleden begonnen. Momenteel wordt een aangepaste digitale ontsluiting van de inventarisgegevens, geïntegreerd in de inventaris van het bouwkundig erfgoed, uitgebouwd. Deze inventaris zal in 2013 gebiedsdekkend zijn.

Het onderzoek van het oeuvre van architect Renaat Braem zal resulteren in een oeuvrecatalogus die, zoals ik vorige week maandag al aankondigde, eind september wordt gepubliceerd. De inventaris van het WOI-erfgoed in de frontstreek van de Westhoek is een kortlopend project, dat tracht om tegen midden 2011 dit erfgoed in kaart te brengen met het oog op de erkenning als UNESCO-werelderfgoed. Op de afronding van deze en andere inventarissen kom ik later terug.

Na het thematisch onderzoek van de maalterijen, in 2009 gepubliceerd in de Relicta-monografie 3 'In de ban van Ceres. Klein- en grootmaalterijen in Vlaanderen', is een thematisch onderzoek van mouterijen aangevat. In eerste instantie wordt hierbij gefocust op het typologisch onderzoek van moutasten. De resultaten van het typologisch onderzoek van hopasten zullen, zoals reeds eerder gemeld, worden gepubliceerd in het tijdschrift Relicta 6.

Zoals ik al op 28 oktober 2009 in deze commissie toelichtte, zijn een aantal instrumenten uitgewerkt en er is in mogelijkheden voorzien voor de actualisatie van de inventaris van het bouwkundig erfgoed. Ik som ze hier niet meer op, en verwijs naar het uitvoerige antwoord dat ik toen gaf.

Voor de herinventarisatie van het bouwkundig erfgoed geef ik, zoals vermeld in mijn beleidsnota, in deze regeerperiode prioriteit aan de Vlaamse Rand en aan de historische stadskernen van Leuven, Antwerpen, Gent en Tienen. In 2010 worden de gemeenten Kraainem en Linkebeek volledig geherinventariseerd. De herinventarisatie van de gemeente Dilbeek wordt heropgestart om in 2011 te worden afgerond. Voor de historische stadskern van Leuven zullen in 2010 de beschrijvingen van een twintigtal gebouwencomplexen worden

geactualiseerd en uitgewerkt. Ook de herinventarisatie van de historische stadskern van Antwerpen start nog dit jaar, en de voorbereidingen daartoe worden getroffen.

Een inventaris is steeds een momentopname. Daarom kan men nooit spreken van een volledig afgewerkte inventaris. Dat is een voortdurend proces, en daarom is het VIOE nu al bezig met de actualisering van de inventaris voor wat ooit als allereerste is geïnventariseerd. Zo worden we bijvoorbeeld in Brabant geconfronteerd met veel te oude gegevens.

Ik bespreek nu het belangrijke punt van de lokale besturen en de vrijwilligers. Ik onderschrijf helemaal uw mooie quote over het vrijwilligerswerk. Een belangrijk deel van de Vlaamse bevolking vindt erfgoed belangrijk, identificeert zich met zijn historische leefomgeving en houdt er zich in zijn of haar vrije tijd spontaan mee bezig. Zeer regelmatig wordt mijn administratie dan ook gecontacteerd door lokale besturen, verenigingen en particulieren die informatie aanleveren voor inventarissen en onderzoek of die meer informatie willen over de aanpak van eigen inventarisaties en onderzoek. Een goed voorbeeld hiervan is de grote opkomst van geïnteresseerden in archeologie op de provinciale infodagen.

De aanwezigheid van een team van het VIOE op deze en soortgelijke bijeenkomsten om mensen te motiveren om archeologische vondsten te melden, heeft al tot concrete resultaten geleid. In 2009 werden door het VIOE 376 meldingen van archeologische vondsten geregistreerd. De gegevens hiervoor werden hoofdzakelijk aangeleverd door particulieren en lokale overheden. Deze bereidwilligheid en de nood aan actuele inventarissen hebben mij ertoe aangezet om in mijn beleid in mogelijkheden en instrumenten te voorzien die beide kunnen verbinden. Zo hebt u in mijn beleidsnota kunnen lezen dat mijn administratie een handleiding voor de inventarisatie van bouwkundig erfgoed uitwerkt.

U vraagt hoe een burgemeester van een middelgrote gemeente daarmee kan omgaan. Ik begrijp die vraag. Vaak beschikken gemeenten over de nodige expertise. Het VIOE is bijna klaar met de handleiding. In een eerste fase komen er een of meerdere proefprojecten met steden en gemeenten die bereid zijn om mee te werken. Pas nadien kan die handleiding dan op de gemeenten worden 'losgelaten'.

Ik heb er eerder al op gewezen dat er gemeenten en steden zijn die spontaan al een inventaris uitwerken. Dat is goed bedoeld. Veel vrijwilligers pakken het professioneel aan. Het VIOE werkt natuurlijk ook professioneel. We moeten gebruik maken van de lokale inzet en gedrevenheid. Het punt is dat een aantal steden en gemeenten inventarissen opmaken, maar daarvoor niet de methode van het VIOE gebruiken. In een toekomstige interne staathervorming kan het nuttig zijn om daarom te voorzien in een aanvullende, lokale inventaris die richtinggevend is voor het lokale beleid en verschilt van de 'hoge' normen van het VIOE.

Het gebeurt dat men zegt dat zaken die op de inventaris staan, niet noodzakelijk hoeven te worden beschermd en dat mijn administratie dit advies verleent omdat ze niet beantwoorden aan de uniciteit- en de kwaliteitstandaarden die wij vooropstellen. Maar de administratie voegt daar vaak aan toe dat het best kan zijn dat een lokaal bestuur vindt dat dit in een lokale context wel aan de orde kan komen. Wij moeten in de latere, interne staathervorming oog hebben voor die aanvullende bevoegdheid. Maar laten we wel wezen: het VIOE is de instelling die in Vlaanderen met hoogwaardige standaarden werk maakt van de inventarisatie die als beleidsinstrument dient. Daar zullen wij niet van afstappen.

Het is dus niet zo dat ik of mijn administratie aan externen vraagt om gratis voor ons werk te leveren, maar wij proberen optimaal gebruik te maken van lokale initiatieven en dubbel werk te voorkomen.

Ik heb al in de bespreking van 27 maart gezegd dat tijdens plaatsbezoeken naar aanleiding van de evaluatiestudie van het VIOE van de inventaris van het hoperfgoed van De Keteniers bleek dat bij de meeste betrokken gemeenten uit de regio Asse-Aalst de wens leeft om

eveneens rond het hoperfgoed te werken of om een vergelijkbare eigen inventaris op te stellen. Ik wil deze bereidwilligheid ten volle benutten.

Wij vragen dat de gemeenten op basis van hun terreinkennis de basisgegevens over hopasten aanleveren, die dan net zoals de inventaris van De Keteniers door het VIOE verder kunnen worden geëvalueerd.

Ik heb in deze commissie ook toegelicht dat er mondelinge afspraken werden gemaakt naar aanleiding van het bezoek van de heer Frank Becuwe. Toen werd gezegd dat wij de basisgegevens voor deze inventaris lokaal zullen verzamelen. Ik heb toen gevraagd of dat op papier was gezet. Dat werd niet bevestigd. Ik heb mij toen luidop afgevraagd of daarover geen misverstand is ontstaan. Is het voldoende begrepen dat dit een afspraak is die op het terrein zal worden uitgevoerd? Ik heb daarom toen in mijn antwoord aangekondigd dat ik het VIOE heb gevraagd om contact op te nemen met die gemeentebesturen. Dat is ondertussen gebeurd. Het VIOE heeft de gemeentebesturen gevraagd om er werk van te maken.

Mijnheer Van Mechelen, als die gemeentebesturen dat niet willen doen of zeggen dat ze geen lokale vereniging hebben zoals De Keteniers, zal het VIOE dat doen. Ik heb in antwoord op uw vraag geschetst waarmee het VIOE nu bezig is. Dat is een maximale inzet, die heel veel werk vraagt. Ik heb dat beklemtoond, misschien een beetje te cryptisch. De uiteindelijke inventaris door het VIOE vergt enorm veel werk. Dat is zeer arbeidsintensief. Het vergt een toetsing aan een aantal standaarden die worden gehanteerd. Als ik zei dat het niet veel werk vergt, dan bedoelde ik het eerste collecteren op het terrein. Een dergelijke basisinventaris, die aan het VIOE zou worden bezorgd, zou het VIOE heel veel praktisch werk uit handen nemen. Dat was de afspraak die daar ter plaatse werd gemaakt en waaraan geen uitvoering is gegeven. Ik verwijt die gemeentebesturen niets. In het algemeen vind ik dat je mondelinge afspraken moet bevestigen om alle misverstanden te vermijden. Als zij zeggen dat ze het niet zo hebben begrepen, dan is dat ook duidelijk. Ik vrees dat wij hier tijd hebben verloren. Ik heb in elk geval naar aanleiding van deze vraag aangekondigd dat ik onmiddellijk de opdracht gaf om voor vier van de hopeesten die wel al in kaart waren gebracht, de beschermingsprocedure in te zetten. Dat was de vraag van mevrouw Van der Borgh. Er is nu een bescherming gebeurd in de streek van Poperinge. Maar waar blijft het hier? Er was al duidelijkheid rond die vier en ik vind dat we niet op een exhaustieve inventaris moeten wachten om die vier waardevolle hopeesten te beschermen.

Sinds onze laatste bespreking heeft het VIOE de gemeentebesturen van Aalst, Asse, Dilbeek en Ternat gecontacteerd met de vraag om te laten weten in welke mate het hoperfgoed in die gemeenten al in kaart is gebracht. Daarop is nog geen antwoord gekomen. Het VIOE heeft het aanbod geformuleerd om bestaande overzichten typologisch te evalueren met het oog op een mogelijke bescherming van dit erfgoed, of om een toelichting te geven over de typologische ontwikkeling van hopasten als wetenschappelijke onderbouw voor het in kaart brengen van dit erfgoed in de betrokken gemeenten.

Er is op het VIOE nog geen antwoord binnengekomen. Er zijn daarvoor ook geen termijnen opgelegd. Toch hoop ik dat we een antwoord krijgen. Als men zegt dat men het niet zo heeft begrepen en dat men daar niemand voor heeft en dat men geen lokale vereniging heeft met kennis en expertise, zoals in Poperinge waar men prachtig voorbereidend werk heeft gedaan, dan zal het VIOE zelf het integrale werk doen. Ik neem aan dat het niet bij dat ene contact blijft en dat het VIOE nog eens zal aandringen.

Zoals ik tijdens de vorige bespreking in deze commissie aangaf, wil ik in het algemeen een beroep doen op de bereidheid en de terreinkennis van de gemeentebesturen. Ik wil die kennis optimaal koppelen aan de expertise en de gespecialiseerde kennis van dit industrieel, technisch en landelijk erfgoed. De gegevens over waar nog hopasten of ander hoperfgoed in de betrokken gemeenten te vinden is, is vermoedelijk bekend bij gemeentelijke ambtenaren, heemkundigen of andere erfgoedliefhebbers. Indien deze gegevens aan de expert in mijn administratie kunnen worden bezorgd, bespaart dit veel tijd. Die tijd moet de expert niet

besteden aan het systematisch aflopen van de vier betrokken gemeenten, te meer daar die gemeenten in 2008 grote bereidwilligheid en interesse hadden betoond. Op deze manier kunnen we op de kortst mogelijke termijn en in samenwerking het gestelde doel bereiken: de waardering en bescherming van het erfgoed in de streek Aalst-Asse.

Voor het beheer en de actualisatie van de inventarissen streef ik naar samenwerking met particulieren, verenigingen en lokale besturen. Om de kwaliteit van de inventarissen als basis voor een kwalitatief beleid met betrekking tot onderzoek, beheer en bescherming te garanderen, wordt alle aangeleverde informatie door het VIOE wetenschappelijk getoetst. Enkel relevante en correcte gegevens over onroerend erfgoed worden in de inventaris opgenomen. Deze screening neemt vanzelfsprekend veel tijd in beslag. Daarom werkt het VIOE tegelijkertijd aan een verbetering van de kwaliteit van de aangeleverde informatie. Gebruiksvriendelijke handleidingen en wetenschappelijke begeleiding zijn hierbij belangrijke leidraden voor wie al dan niet op vrijwillige basis werk wil maken van de inventarisatie van het erfgoed. Het werken met de handleidingen biedt voordelen voor zowel de partners als voor mijn administratie, maar uiteindelijk vooral voor het onroerend erfgoed dat centraal staat in heel deze zaak.

Mijn administratie besteedt dus reactief en proactief voldoende aandacht aan de kwaliteit van de inventarissen die zij beheert. Bovendien krijgen particulieren, erfgoedverenigingen en lokale besturen op deze manier de kans om via deze inventarissen zorg te dragen voor het onroerend erfgoed dat zij belangrijk vinden en dat bovendien van gewestelijk belang is.

Het VIOE gaat proactief op zoek naar externe inventarissen als het kan garanderen dat de aangereikte informatie op een goede en efficiënte wijze geanalyseerd en verwerkt kan worden. Koste wat het kost wordt immers vermeden dat te hoge verwachtingen van externen voor hun inventarissen niet kunnen worden ingelost.

Ik wil die werkwijze illustreren met twee zeer goede recente praktijkvoorbeelden.

In het kader van de opmaak van de onderzoeksbalans deed het VIOE in 2008 een onderzoek naar de bestaande inventarissen die een input zouden kunnen leveren voor het aanvullen van de inventaris 'Bouwkundig erfgoed'. Voor de realisatie van dit project is op verschillende sporen gewerkt. Er werd aan een groep contactpersonen gevraagd om mee te helpen zoeken naar informatie over hun vakgebied of regio. Zo werden de vijf Vlaamse diensten voor Onroerend Erfgoed en de Vlaamse Erfgoedcellen bevroegd. Daarnaast is een open oproep tot het aanleggen van inventarissen gelanceerd via de website van het VIOE en via een aantal erfgoedtijdschriften: het West-Vlaamse In de Steigers, Monumenten & Landschappen en Heemkunde Vlaanderen. Ten slotte werden de belangrijkste wetenschappelijke bibliotheek-catalogi op inventarissen doorzocht. Aan de Universiteit Gent werd in de vakgroep Kunstwetenschappen een steekproef gedaan van de licentiaatsverhandelingen Bouwkunst. Dit had zeer interessante resultaten. In de onderzoeksbalans vindt u een niet-exhaustief overzicht van bestaande lokale inventarisprojecten die van een geografische afbakening vertrekken en die daarbinnen een overzicht bieden van het waardevolle bouwkundige erfgoed. Hiermee is een overzicht van inventarissen gemaakt. De screening van de gebruikte methodologieën en de bruikbaarheid van de beschrijvingen, administratieve gegevens en locatie van de gegevens in deze inventarissen blijft natuurlijk noodzakelijk indien een opname in de inventaris van de Vlaamse overheid wordt overwogen.

Een nog recenter voorbeeld van de proactieve aanpak voor het aanvullen van de eigen inventarissen van het VIOE in 2009, was de oproep om het oorlogserfgoed te helpen in kaart te brengen. Via een online formulier konden gegevens over onderzoek en inventaris van wereldoorlogserfgoed in heel Vlaanderen aan het VIOE worden bezorgd. In totaal zijn meer dan 70 interessante projecten gemeld door lokale besturen, heemkundige kringen, culturele raden en particulieren.

Die projecten worden op dit moment geëvalueerd op hun bruikbaarheid voor het aanvullen van de inventaris van het wereldoorlogserfgoed in Vlaanderen. De resultaten van die informatie zullen voor het zomerreces voor iedereen raadpleegbaar zijn op de website van de Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Minister, in de hoofdlijnen komen we back to basics. Het is duidelijk dat u het VIOE ziet als de wetenschappelijke instelling die de leiding neemt in het inventariseren, onderzoeken en ontsluiten van de resultaten. Op dat vlak is het misverstand alleszins opgehelderd.

Inzet van mankracht is heel significant. Ik zal dat voorbehouden voor schriftelijke vragen. We moeten er vooral voor zorgen dat we die mensen optimaal kunnen inzetten, zeker in het kader van de herinventarisatie. Ik krijg signalen dat er af en toe ad hoc wordt opgetreden, waardoor de efficiëntie ver weg is. Op 1 dag kunnen de mensen niet de noodzakelijke efficiëntie bereiken omdat ze soms op terrein komen waarvan ze onvoldoende kennis hebben. Door een gebrek aan voorbereiding laat de efficiëntie te wensen over.

De thematische inventarisatie is bekend: de historische tuinen en landschappen, en onze orgels, die we hebben gerestaureerd. Het verhaal van Renaat Braem krijgt zijn voltooiing na 10 jaar onderzoek.

Minister, u zegt dat de herinventarisatie is opgestart binnen stadskernen als Leuven en Antwerpen. Renaat Braem zal niemand betwisten, maar gelukkig zijn er nog andere belangrijke 20e-eeuwse architecten actief geweest in die steden. Ik noem één opmerkelijk architecturaal project van niemand minder dan de eerste Vlaamse Bouwmeester bOb Van Reeth, op de Antwerpse kaaien. Als u begint te inventariseren, zou het de moeite zijn om ook daarnaar te kijken. Ik dank u trouwens voor het voortzetten van de bescherming van de mooie architectuurpareltjes van iemand als Jo Crepain, die ons ondertussen is ontvallen.

Samenwerking in archeologie is gemakkelijker omdat daar meldingsplicht is. Men moet melden welke vondsten men heeft gedaan. Ook dat heeft wat sensibilisering met zich meegebracht. Dat is een goede zaak. Ik kijk alleszins uit naar de handleiding inventarisatie bouwkundig erfgoed. Dat kan een belangrijke leidraad zijn.

Minister, toen u begon over de interne staatshervorming, was ik de draad even kwijt. Misschien moeten we dat debat op een ander moment voeren, ook naar aanleiding van de discussie over de koppelsubsidies. Wie doet wat, wie is waarvoor bevoegd? Hoe zit het met de reorganisatie van onze structuren voor erfgoed die we hadden opgestart?

We moeten misschien overwegen om bij de start van een thematisch-typologische afweging een consensus te bereiken over kwaliteit en waarde van inventarissen die worden aangeleverd. Er zijn al twijfels geweest bij het VIOE over de basisinventaris van de Keteniers. We kunnen grote vragen stellen bij de inventaris van de Faluintjes in de streek van Aalst. De gids voor het Belgisch luchtvaartpatrimonium hebben we ooit bekeken als een leuke start.

Als we de inventarisatie die is gemaakt door vrijwilligers of verenigingen, niet als waardevol erkennen, zouden we best op voorhand bepalen wat wordt aangeleverd en hoe we ermee werken en welk gevolg we eraan geven. We moeten er geen sterrenrestaurant van maken, om 1 of 2 of 3 sterren te geven, maar het zou goed zijn om bij de start een kwalificatie te geven en te zeggen hoe we ermee omspringen. Dat zou veel misverstanden tussen enerzijds het VIOE en de overheid, en anderzijds het vrijwilligerswerk oplossen.

De voorzitter: Minister Bourgeois heeft het woord.

Minister Geert Bourgeois: Mijnheer Van Mechelen, u hebt enkele besluiten getrokken. We zijn het in grote lijnen eens. U hebt bijkomende suggesties gedaan voor andere interessante architecten. We noteren dat meteen. Alle waardevolle suggesties nemen we in aanmerking.

Het debat over de interne staatshervorming zullen we later moeten voeren. Het is in elk geval de bedoeling dat beleidsprocessen over maximaal twee niveaus gaan. We weten dat lokale overheden heel nauw zijn betrokken bij het onroerend erfgoed. Ik doe nog geen voorafname over welke twee niveaus in beeld zullen komen. Het is vanzelfsprekend dat steden en gemeenten daarin een grote rol zullen willen blijven spelen omdat zij het terrein kennen. Maar dat is een ander debat.

Brugge heeft daarin een traditie en heeft kennis en expertise opgebouwd. Ook bij andere gemeenten ontstaat het. Kleinere steden en gemeenten gaan zich zelfs verenigen om gezamenlijk een erfgoedbeleid te ontwikkelen. Voor één ambtenaar-expert is er te weinig werk, die kunnen ze zich niet veroorloven. Samen kunnen vijf gemeenten dit wel. Ze kunnen elk 20 percent het loon betalen. We moeten hier oog voor hebben.

Ik loop niet vooruit op de resultaten van het debat over de interne staatshervorming. Dit wordt met betrekking tot alle beleidsdomeinen gevoerd. Ik ben hiermee bezig met betrekking tot het binnenlands bestuur. Het staat vast dat we oplossingen voor het erfgoed zullen moeten vinden.

Tot slot wil ik nog even ingaan op de laatste suggestie van de heer Van Mechelen. Hij heeft het daarnet gehad over de beoordeling van de lokale inventarissen. Indien we in staat zouden zijn die inventarissen beter te evalueren of te waarderen, zou het agentschap dit zeker moeten onderzoeken. Door middel van deze handleiding willen we de mensen op het terrein helpen. Het gaat om spontane vragen. Dit zal in de toekomst nog gebeuren. Veel mensen zijn op dit vlak actief. Ik denk aan vrijwilligers, verenigingen, heemkundige kringen, steden en gemeenten.

Onze administratie stelt geregeld vast dat deze actoren bijna parallel werk hebben geleverd. Ze hebben een eigen kader ontwikkeld. Aan de kust is dit in volle gang. Koksijde en Oostende zijn ermee bezig. Knokke heeft dit ook al aangekondigd.

Het lijkt me dan ook een goed idee dat het VIOE een handleiding ontwikkelt. Op die manier kunnen we deze mensen een instrument aanbieden. Dit instrument moet hun duidelijk maken hoe ze dit kunnen aanpakken. We willen vermijden dat we hun werk goedbedoeld maar onbruikbaar moeten noemen. In die gevallen moeten we zelf van voren af aan herbeginnen. Indien hier veel energie in is geïnvesteerd, is dit zeer jammer.

Het gaat hier niet om een verplichting. De handleiding is bijna klaar. We zullen de handleiding eerst uittesten. Die proefperiode moet duidelijk maken hoe alles op het terrein verloopt.

De voorzitter: De heer Van Mechelen heeft het woord.

De heer Dirk Van Mechelen: Als de kustgemeenten zich met hun eigen erfgoed willen bezighouden, moeten ze wel de Villa Malvina's laten staan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■